

وضعیت حقوق بشر در افغانستان در سال ۲۰۲۴

مارچ ۲۰۲۵

رواداری یک نهاد مستقل و غیرجانبدار است که با هدف نظارت بروضعیت حقوق بشر، توسعه فرهنگ حقوق بشری در افغانستان و تلاش برای تأمین فرهنگ حساب‌دهی و عدالت قربانی‌محور تأسیس شده است. بنابراین، این نهاد با رعایت کامل اصل بی‌طرفی و احترام به تمامی اصول و معیارهای پذیرفته شده‌ی جهانی حقوق بشر، کار و فعالیت می‌کند که گزارش حاضر نیز در همین راستا و به منظور بازتاب واقع‌بینانه رویدادهای نقض حقوق بشر آن‌گونه که واقع شده است، منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۴	روش جمع‌آوری معلومات
۴	محدودیت‌های دسترسی به اطلاعات
۶	بخش نخست - نقض حقوق مدنی و سیاسی
۷	نقض حق حیات
۷	الف - تلفات ملکی ناشی از حملات هدفمند انفجاری و انتحاری
۸	ب - تلفات ملکی ناشی از انفجار ماین و مواد باقی‌مانده از جنگ
۹	ج - قتل‌های هدفمند، مرموز و فرا قضایی
۹	عاملان قتل‌های هدفمند، مرموز و فرا قضایی
۹	۱ - قتل هدفمند کارمندان حکومت پیشین
۱۱	۲ - قتل افراد غیر نظامی به اتهام همکاری با گروه‌های مخالف
۱۱	۳ - قتل مرموز و فراقضایی سایر شهروندان غیر نظامی
۱۲	ناپدید کردن اجباری
۱۴	بازداشت خودسرانه و غیر قانونی
۱۵	الف - بازداشت خودسرانه و آزار و اذیت کارمندان حکومت پیشین
۱۶	ب - بازداشت خودسرانه فعالان مدنی و مدافعان حقوق بشر
۱۶	ج - بازداشت خودسرانه افراد به اتهام همکاری با گروه‌های مخالف طالبان
۱۷	د - سایر موارد بازداشت‌های خودسرانه و غیر قانونی
۱۷	پیامدهای «قانون امر به معروف و نهی از منکر طالبان بر حق آزادی و امنیت شخصی شهروندان
۱۹	نقض حق کرامت انسانی
۱۹	الف - شکنجه و بدرفتاری با زندانیان
۱۹	شیوه‌های متداول بدرفتاری و شکنجه
۲۰	قتل زندانیان
۲۱	آزار و اذیت زندانیان پس از رهایی

۲۱	فقدان مکانیسم و راهکار نظارت از زندان‌های طالبان
۲۲	مشکلات زندان‌های زنانه
۲۳	ب - اجرای مجازات ظالمانه و غیرانسانی
۲۴	سرکوب تجمعات مسالمت‌آمیز
۲۵	
۲۶	بخش دوم- وضعیت حقوق بشری زنان
۲۷	۱ - تشدید محدودیت‌ها بر حق آموزش
۲۸	۲ - تداوم محرومیت از حق کار
۲۹	۳ - دسترسی محدود به خدمات صحتی
۳۲	۴ - نقض حق گشت و گذار آزادانه
۳۲	۵ - عدم دسترسی به عدالت
۳۳	الف- بدرفتاری با قربانیان خشونت علیه زن در نهادهای عدلی و قضایی طالبان
	ب- فقدان روش یکسان برای رسیدگی به حق میراث زنان
۳۴	
۳۵	بخش سوم- وضعیت گروه‌های قومی و مذهبی آسیب‌پذیر
۳۵	۱ - حملات هدفمند علیه اقلیت‌های قومی و مذهبی
۲۶	۲ - تبعیض علیه گروه‌های قومی و مذهبی در ارائه خدمات دولتی
۲۶	۳ - تبعیض در استخدام
۳۷	۴- اعمال محدودیت بر آزادی‌های مذهبی
	اجبار شیعیان اسماعیلیه به تغییر مذهب و آموزش فقه حنفی
۳۸	
۳۹	بخش چهارم- نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۴۰	نتیجه‌گیری
	پیشنهادات

مقدمه

شواهد و اطلاعات بدست آمده نشان می دهد که به رغم کمتر شدن تعداد حملات هدفمند انفجاری و انتحاری و در پی آن کاهش تلفات غیر نظامیان در جریان سال ۲۰۲۴؛ اما دیگر اشکال نقض حقوق بشر در مقایسه با سال ۲۰۲۳ به طور قابل توجهی افزایش یافته است. چنان که آمار قتل های هدفمند، مرموز و فراقضایی افراد متهم به همکاری با گروه های مخالف طالبان دو برابر، ناپدید کردن اجباری ۷۰ درصد، شکنجه منجر به قتل ۲۵ درصد و بازداشت های خودسرانه و غیر قانونی حدود ۴۲ درصد، افزایش پیدا کرده است.

یافته های این گزارش نشان می دهد که کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده های آنان هم چنان هدف بازداشت های خودسرانه، شکنجه، قتل، ناپدید کردن اجباری و دیگر اقدامات انتقام جویانه بوده اند. میزان قتل های هدفمند، مرموز و فراقضایی کارمندان حکومت پیشین در سال ۲۰۲۴، حدود ۹ درصد و بازداشت خودسرانه و غیر قانونی این افراد حدود ۲۰ درصد بیش تر شده است.

به دلیل تداوم سیاست های تبعیض آمیز و سخت گیرانه ای گروه حاکم و به ویژه پس از نشر «قانون امر به معروف و نهی از منکر» که طالبان آن را با توجیه دینی و با توسل به شیوه های خشونت آمیز تطبیق می کنند، وضعیت حقوق بشری زنان نیز در زمینه های مختلف وخیم تر شده است. بر بنیاد یافته های گزارش حاضر، تبعات ناشی از اجرای قانون مذکور بر تمامی ابعاد زندگی زنان و دختران این کشور سایه انداخته و منجر به محرومیت کامل آن ها از حق آموزش و تشدید تبعیض در دسترسی به خدمات بهداشتی، حق گشت و گذار آزادانه و دسترسی به عدالت شده است. وضعیتی که می تواند مصداق تعذیب جنسیتی و جنایت علیه بشریت تلقی شود.

هم زمان، اقلیت های قومی و مذهبی طی این مدت به صورت عمده از دسترسی برابر و منصفانه به خدمات دولتی، کمک های بشردوستانه، منابع و امکانات ملی محروم شده اند. طالبان هم چنین زمینه های مشارکت اقلیت ها در تصمیم گیری های مؤثر بر سرنوشت شان را از بین برده و به این ترتیب بر اساس معیارهای ایدئولوژیک، مذهبی و قومی در انتصاب و برکناری کارمندان ادارات دولتی عمل کرده اند. علاوه بر این، معلومات نشان می دهد که آزادی های مذهبی نیز در جریان سال ۲۰۲۴ با سرکوب سازمان یافته افکار و عقاید مذهبی متفاوت، به شدت محدود شده است.

بدتر شدن وضعیت حقوق بشر در افغانستان در سال ۲۰۲۴، نشان دهنده عدم التزام طالبان به اجرای تعهدات قانونی شان در زمینه احترام به مفاد و مقررات مندرج در اسناد بین المللی حقوق بشر می باشد که افغانستان به آن ها پیوسته است. بنابراین، رسیدگی به چالش ها و مشکلات موجود، مستلزم به کارگیری تمامی مکانیسم های پاسخ گویی و حساب دهی و نیز اتخاذ و اجرای دیگر تدابیر پیش گیرانه و حمایتی از سوی جامعه جهانی می باشد.

روش جمع‌آوری معلومات

محدودیت‌های دسترسی به اطلاعات

از آن‌جا که طالبان شرایط سخت‌گیرانه‌ای بر دسترسی به اطلاعات وضع کرده‌اند؛ لذا جمع‌آوری معلومات مورد نیاز این گزارش و به‌ویژه مستندسازی قتل‌های هدفمند و فراقضایی، شکنجه، قتل زندانیان و ناپدید کردن اجباری کار دشوار و چالش‌برانگیز بوده است. طالبان برای پنهان کردن این دسته از اطلاعات، به ابزارهای گوناگونی مانند اخذ ضمانت‌نامه‌های کتبی از قربانیان و اجبار آن‌ها به قسم خوردن مبنی بر صحبت نکردن درباره تجربیات‌شان، ارباب و ترس و حتا تهدید قربانیان و خانواده‌های‌شان متوسل می‌شوند.

شواهد بدست‌آمده نشان می‌دهد که زندانیان و قربانیان شکنجه مشروط به ارائه تعهد کتبی مبنی بر عدم ارائه معلومات و صحبت درباره تجربیات خود، از زندان رها می‌شوند. در موارد بسیار، طالبان آن‌ها را به بازداشت دوباره و مجازات مجدد تهدید کرده‌اند. به‌همین دلیل افراد رها شده از زندان و قربانیان شکنجه به خاطر ترس از انتقام‌جویی و عواقب امنیتی برای خانواده‌های خود از ارائه معلومات با رسانه‌ها و سازمان‌های حقوق بشری خودداری می‌کنند.

از سوی دیگر، طالبان به سازمان‌های حقوق بشری و

ناظر برای دسترسی به زندان‌ها و محلات سلب آزادی

تحت کنترل خود، اجازه‌ی دسترسی نمی‌دهند و نیز، به

تمامی کارمندان ادارات هشدار داده‌اند که در صورت

نشر خودسرانه‌ی اطلاعات، از وظایف‌شان برکنار و

مجازات خواهند شد.

اطلاعات مندرج در گزارش حاضر، مربوط به دوره زمانی از اول ماه جنوری تا ۳۱ دسامبر ۲۰۲۴ می‌باشد که توسط رواداری به‌صورت ماهانه جمع‌آوری و ثبت شده است. ناظران رواداری برای جمع‌آوری معلومات و شواهد مربوط به رویدادهای نقض حقوق بشر، از پرسش‌نامه‌ها استفاده نموده و در طول سال با منابع متعدد محلی از جمله قربانیان، شاهدان عینی و اعضای خانواده‌های آنان در ۳۰ ولایت افغانستان^۱ به‌صورت حضوری یا تلفنی مصاحبه انجام داده‌اند. خبرنگاران، فعالان مدنی و مدافعان حقوق بشر، وکلای مدافع، کارمندان ادارات دولتی، کارمندان نهادهای آموزشی و بهداشتی، کارمندان سازمان‌های ذیربط ملی و بین‌المللی و افراد با نفوذ اجتماعی از دیگر منابعی‌اند که رواداری برای جمع‌آوری و مقایسه معلومات مورد نیاز، به‌طور مداوم با آن‌ها مصاحبه کرده است.

به‌منظور حصول اطمینان از رعایت اصول مورد نظر و به تبع آن اعتبار داده‌ها، فرایند جمع‌آوری معلومات و انجام مصاحبه، تحت نظر تیم تحقیق مرکزی رواداری انجام شده است. بنابراین، یافته‌ها و اطلاعات مندرج در این گزارش که به توصیف وضعیت حقوق مدنی و سیاسی، حقوق زنان و اقلیت‌های قومی و مذهبی می‌پردازد، به‌شکل مستقیم از منابع معتبر بدست آمده است. قضایی‌ایی که در مورد اعتبار آن‌ها شواهد و معلومات کافی بدست نیامده، شامل این گزارش نشده است.

علاوه بر این، فرمان‌ها، احکام، اسناد صوتی، تصویری و کتبی که در مدت یک سال گذشته از سوی طالبان منتشر شده و در اختیار رواداری قرار گرفته‌اند، از دیگر منابع مورد استفاده در این گزارش می‌باشند. هم‌چنین، از گزارش‌های قبلی رواداری و در مواردی از یافته‌های دیگر سازمان‌های حقوق بشری نیز استفاده شده است.

تفصیل و جزئیات دقیق آمار نقض حقوق بشر که در بخش‌های مختلف این گزارش مطرح شده، توسط رواداری به ثبت رسیده است؛ اما برای هر بخش تنها به توضیح نمونه‌های برجسته اکتفا شده است. افزون بر این، برای ارائه یک تصویر روشن و درک واضح از وضعیت حقوق بشر در سال ۲۰۲۴، یافته‌های این گزارش با یافته‌های گزارش سال ۲۰۲۳ مقایسه شده است.

همین‌طور، برای حصول اطمینان از امنیت و مصونیت مصاحبه‌شوندگان، از ارائه جزئیات، تاریخ و محل دقیق شماری از رویدادهای نقض حقوق بشر، عمداً خودداری شده است.

اداره استخبارات در سراسر کشور فعالیت افراد و به خصوص فعالان مدنی، خبرنگاران، رسانه‌ها، مدافعان حقوق بشر، نهادهای آموزشی، وکلای مدافع و مراکز صحنی را تحت نظر دارند و هرگونه انتقاد و مخالفت از سیاست‌های طالبان را، با شیوه‌های خشونت‌آمیز سرکوب می‌کنند.

هم‌زمان، طالبان در سال ۲۰۲۴ محدودیت‌ها و شرایط سخت‌گیرانه‌تری را در مقایسه با سال ۲۰۲۳ در برابر کار خبرنگاران و رسانه‌های محلی قرار داده‌اند. چنان‌که در حال حاضر رسانه‌های محلی نمی‌توانند و اجازه ندارند که اطلاعات مورد نظر خود را مستقلاً و بدون اجازه‌ی قبلی ریاست‌های اطلاعات و فرهنگ و استخبارات منتشر کنند. آن‌ها صرفاً مجاز به نشر گزارش‌ها و معلوماتی‌اند که طالبان آن‌را می‌خواهند و تأیید می‌کنند. در این میان انتشار اطلاعات مرتبط با مسایل خاص از جمله نقض حقوق بشر و حقوق زنان، به شدت منع شده و رسانه‌ها نباید در این مورد گزارشی را منتشر کنند. به‌طور مثال در ماه آگست ۲۰۲۴ ریاست اطلاعات و فرهنگ ولایت غزنی در یک نشست مشورتی با حضور خبرنگاران و نمایندگان رسانه‌های محلی، ادارات استخبارات و امر به معروف طرزالعملی را معرفی کرد که بر اساس آن نشر هر نوع گزارش حقوق بشری از جمله گزارش‌های تحقیقی در مورد

رویدادهای نقض حقوق بشر خلاف «ارزش‌های امارت اسلامی» خوانده شده است.

طی این مدت، فعالیت تلویزیون‌های دولتی و خصوصی و نیز تصویر برداری از موجودات زنده در شماری از بخش‌های کشور از جمله در حوزه‌های جنوبی و شرقی منع شده است. به این ترتیب، اکنون تنها مرجع اطلاع‌رسانی در این حوزه‌ها صفحات فیس‌بوک ادارات محلی طالبان می‌باشند.

افزون بر این، طالبان در برخی از ولایت‌ها به‌صورت منظم در ایست‌های بازرسی، تلفن‌های همراه و کمپیوترهای شهروندان را نیز بررسی می‌کنند تا از عدم ثبت و نشر معلومات مربوط به نقض حقوق بشر اطمینان حاصل کنند. بنابراین، مجموع محدودیت‌های پیش‌گفته و اخیراً اجرای «قانون امر به معروف و نهی از منکر» موجب گسترش فضای ترس و بی‌اعتمادی و به تبع آن پنهان ماندن اطلاعات و شواهد مرتبط با نقض حقوق بشر شده است.

بنابراین، آن‌چه در گزارش حاضر می‌آید، بخشی از رویدادهای پر شمار نقض حقوق بشر است که رواداری در جریان سال ۲۰۲۴ با توجه به امکانات، میزان دسترسی و ظرفیت‌های موجود توانسته است آن‌ها را مستند سازی کند.

بخش نخست

نقض حقوق مدنی و سیاسی

در این بخش از گزارش به ارزیابی و تحلیل وضعیت حقوق مدنی و سیاسی با توجه به موارد عمده‌ای که طی سال ۲۰۲۴ اتفاق افتاده و رواداری آن‌ها را مستند کرده، پرداخته می‌شود. مصادیق و اشکال مختلف نقض حق حیات، حق آزادی و امنیت شخصی، حق کرامت انسانی و تجمعات مسالمت‌آمیز از مهم‌ترین موضوعاتی‌اند که در ادامه بررسی می‌شوند.

نقض حق حیات

یافته‌های گزارش حاضر نشان می‌دهد که در جریان سال ۲۰۲۴ دست کم ۷۶۸ نفر در نتیجه‌ی حملات هدفمند انفجاری و انتحاری، بقایای مواد منفجره از جنگ‌های گذشته و یا به صورت هدفمند و فرا قضایی کشته و زخمی شده‌اند.^۲ از این میان ۵۴۴ نفر کشته شده و به تعداد ۲۲۴ نفر دیگر زخمی شده‌اند. جان باختگان شامل ۴۰۳ مرد، ۴۰ زن و ۱۰۱ کودک می‌باشند. همین‌طور، زخمی‌ها شامل ۱۱۸ مرد، ۷ زن، ۶۰ کودک و ۳۹ نفر دیگر با هویت نامعلوم می‌باشند. کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده‌های آنان، زنان، کودکان، بزرگان قومی، مخالفان و منتقدان طالبان مشمول قربانیان هستند.

رواداری در سال ۲۰۲۳ در مجموع ۷۷۲ مورد نقض حق حیات را ثبت نموده بود.^۳ مقایسه آمار هر دو سال در این بخش، تفاوت قابل توجهی را نشان نمی‌دهد.

سال ۲۰۲۴ مورد نقض حق حیات

سال ۲۰۲۳ مورد نقض حق حیات

الف- تلفات غیر نظامی ناشی از حملات هدفمند انفجاری و انتحاری

معلومات نشان می‌دهد که در جریان سال ۲۰۲۴ در نتیجه‌ی حملات هدفمند انتحاری و انفجاری توسط داعش، حمله هوایی نیروهای نظامی پاکستان و حمله جبهه آزادی در ولایت‌های کابل، قندهار، هرات، تخار، پکتیکا و بامیان دست‌کم ۱۷۱ تن از غیرنظامیان کشته و زخمی شده‌اند که از این میان ۹۲ تن کشته و ۷۹ تن دیگر زخمی شده‌اند.

رواداری طی سال ۲۰۲۳ به تعداد ۲۳۷ مورد تلفات ناشی از حملات هدفمند انتحاری و انفجاری را ثبت کرده بود.^۴ مقایسه هر دو آمار نشان می‌دهد که تلفات غیر نظامی ناشی از حملات هدفمند انتحاری و انفجاری در سال ۲۰۲۴ نسبت به سال ۲۰۲۳ حدود ۲۷.۸ درصد کاهش یافته است.

سال ۲۰۲۴ مورد ۱۷۱

سال ۲۰۲۳ مورد ۲۳۷

۲۷.۸ درصد کاهش یافته است

ب- تلفات ناشی از انفجار ماین و مواد منفجره باقی‌مانده از جنگ

در جریان سال ۲۰۲۴ حداقل ۱۶۲ تن در نتیجه‌ی انفجار ماین‌های جاسازی شده، سرگوله‌ها و دیگر بقایای مواد منفجره از جنگ‌های گذشته، کشته و زخمی شده‌اند. از این جمله به تعداد ۹۰ نفر کشته شده و ۷۲ تن دیگر زخمی شده‌اند. این آمار در مقایسه با سال ۲۰۲۳ که ۱۰۷ مورد کشته و زخمی بود، ۵۱.۴۰ درصد افزایش یافته است.

در تاریخ ۱ اپریل ۲۰۲۴ در نتیجه‌ی انفجار یک ماین در روستای «کدران» ولایت غزنی، ۹ کودک کشته شدند. قربانیان شامل ۵ دختر و ۴ پسر می‌باشند که بین ۴ تا ۱۰ سال سن داشتند. همین‌طور، در تاریخ ۳۰ اکتبر ۲۰۲۴ دو کودک پسر در ولسوالی ناهور ولایت غزنی و در تاریخ ۲۰ آگست ۲۰۲۴ دو کودک پسر در ولسوالی گذره ولایت هرات، در اثر انفجار ماین‌های جاسازی شده به قتل رسیدند.

در تاریخ ۷ جنوری ۲۰۲۴، در نتیجه انفجار یک ماین تعبیه شده در یک بس مسافربری در دشت برچی غرب کابل، دست‌کم ۲ فرد غیر نظامی کشته و ۱۴ تن دیگر زخمی شدند. مسئولیت این حمله را داعش برعهده گرفته است. همین‌طور در نتیجه یک حمله انتحاری در تاریخ ۲۱ مارچ ۲۰۲۴ نزدیک کابل بانک در شهر قندهار، حداقل ۱۲ فرد ملکی کشته شده و ۳ تن دیگر زخمی شدند. مسئولیت این حمله را نیز گروه داعش برعهده گرفته است.

از سوی دیگر، در تاریخ ۲۴ دسامبر ۲۰۲۴ در پی بمباران هوایی نیروهای نظامی پاکستان بر بخش‌های از ولسوالی برم‌ولایت پکتیکا، حداقل ۵۱ غیر نظامی به‌شمول ۲۰ کودک و ۷ زن کشته و ۸ تن دیگر زخمی شدند.

در تاریخ ۹ دسامبر ۲۰۲۴، در نتیجه انفجار یک ماین مقناطیسی تعبیه شده در یک عراده موتر متعلق به طالبان در مرکز ولایت هرات، حداقل ۴ فرد ملکی زخمی شدند. مسئولیت این حمله را جبهه آزادی برعهده گرفته است.

سایر اشکال قتل‌ها و شناسایی و بازداشت مرتکبان آن فوراً اطلاع رسانی می‌کنند و گزارش می‌دهند.

از سوی دیگر، طالبان رسانه‌ها و خبرنگاران را نیز از پوشش خبری رویدادهای از این دست به شدت منع نموده و در مواردی حتی آن‌ها را به مجازات و بازداشت تهدید کرده‌اند. شفاخانه‌ها و مراکز صحتی هم اجازه ندارند که معلوماتی را درباره هویت قربانیان منتشر کنند و یا آن‌ها را در اختیار رسانه‌ها و خبرنگاران قرار بدهند. علاوه بر این، طالبان تعدادی از این قتل‌ها را نتیجه خصومت‌ها و مشکلات شخصی و یا کار افراد مسلح ناشناس خوانده‌اند، اما خانواده‌های قربانیان ادعا می‌کنند که طالبان مسئول آن‌ها هستند.

شواهد نشان می‌دهند که موارد یاد شده،

سازمان یافته و ماهیت گسترده دارد؛ زیرا از زمان

بازگشت طالبان به قدرت در آگست ۲۰۲۱، کارمندان

حکومت پیشین و در مواردی اعضای خانواده‌های آنان

در سراسر کشور صرف نظر از این که به کدام گروه قومی

و مذهبی تعلق دارند، هدف انتقام جویی‌ها قرار گرفته و

به قتل رسیده‌اند.

۱. قتل هدفمند کارمندان حکومت پیشین

در جریان سال ۲۰۲۴ دست کم ۹۱ تن از کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده‌های آنان به صورت هدفمند، مرموز و فرا قضایی کشته و زخمی شده‌اند.

در سال ۲۰۲۳ به تعداد ۸۳ تن از کارمندان حکومت پیشین در نتیجه حملات هدفمند کشته و زخمی شده بودند. مقایسه هر دو آمار نشان می‌دهد که در این دوره گزارش دهی در تعداد قتل‌های هدفمند کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده‌های آنان ۹.۶۳ درصد افزایش به عمل آمده است.

سال ۲۰۲۴	۹۱ مورد

سال ۲۰۲۳	۸۳ مورد

۹.۶۳ درصد افزایش یافته است

در ۶ اکتبر ۲۰۲۴ به دنبال انفجار یک ماین در مرکز ولایت نیمروز، سه کودک زخمی شدند و نیز در ۲۱ نوامبر همین سال ۲ کودک پس در پی انفجار مواد باقی مانده از جنگ‌های گذشته، در مربوطات ولسوالی گرده خیري ولایت پکتیکا جان باختند. هم چنین، در ۱۱ اکتبر ۲۰۲۴، دو کودک در پی انفجار یک سر گلوله در ولسوالی سیدآباد ولایت میدان وردک کشته شدند. صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل متحد (یونسیف) گفته است که در جریان سال ۲۰۲۴ بیش از ۵۰۰ کودک در اثر انفجار مهمات منفجر نشده کشته یا به شدت زخمی شده‌اند.^۶

ج- قتل‌های هدفمند، مرموز و فرا قضایی

بر بنیاد یافته‌های این گزارش، در جریان سال ۲۰۲۴ حداقل ۴۳۵ تن به صورت هدفمند، مرموز و فرا قضایی توسط طالبان و افراد ناشناس کشته و زخمی شده‌اند. این آمار در مقایسه با سال ۲۰۲۳ که ۴۲۸ مورد بود، ۱.۶۳٪ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

سال ۲۰۲۴	۴۳۵ مورد

سال ۲۰۲۳	۴۲۸ مورد

۱.۶۳ درصد افزایش یافته است

عواملان قتل‌های هدفمند، مرموز و فرا قضایی

کارمندان حکومت پیشین اعم از نظامی و ملکی، حامیان حکومت پیشین، بزرگان قومی، افراد متهم به همکاری یا عضویت در گروه‌های مخالف طالبان و افرادی که در گذشته با طالبان یا اعضای خانواده‌های آنان خصومت شخصی داشته‌اند، مشمول قربانیان هستند. افراد مذکور با فیر مرمی و سلاح‌های سرد مانند چاقو، تبر و تیشه به قتل رسیده‌اند.

شماری از این افراد از جمله تعدادی از کارمندان حکومت پیشین و افراد متهم به همکاری با گروه‌های مخالف توسط طالبان بازداشت و سپس به قتل رسیده‌اند. مرتکبان برخی از این نوع قتل‌ها آن گونه که طالبان ادعا می‌کنند، گروه‌ها و افراد مسلح ناشناس می‌باشند. با این وجود، اما طالبان در مورد این قضایا نه تنها اطلاع رسانی نمی‌کنند و از اجراءات خود در زمینه پیگرد حقوقی و مجازات مرتکبان قتل‌های هدفمند، مرموز و فرا قضایی گزارش نمی‌دهند؛ بلکه خانواده‌ها و بازماندگان قربانیان را نیز از هرگونه ابراز نظر و ارائه معلومات منع می‌کنند. این در حالی است که آن‌ها در مورد

در ماه اکتبر ۲۰۲۴ دو تن از نظامیان سابق در ولسوالی اسماعیل خیل مندوزی ولایت خوست، توسط افراد مسلح ناشناس به قتل رسیدند. یک تن از این افراد در نزدیکی یک پایگاه امنیتی طالبان و دومی در پیش‌روی خانه‌اش کشته شدند. در یک مورد دیگر، طالبان در ماه نوامبر همین سال، یک سرباز اردوی ملی را در ولسوالی اریوب کاهی ولایت پکتیا بازداشت کردند که پس از چند روز جسدش پیدا شد.

همین‌طور، در ماه اکتبر ۲۰۲۴ یک نظامی سابق در ولسوالی شغنان ولایت بدخشان توسط افراد مسلح ناشناس با ضرب چاقو به قتل رسید و طالبان جسد او را به خانواده‌اش تسلیم کردند. او پس از سقوط دولت جمهوری اسلامی افغانستان برای تامین مخارج خانواده‌اش تکسیرانی می‌کرد. هم‌چنین، در آگست ۲۰۲۴ یک کارمند نظامی حکومت پیشین در ولسوالی تیشکان ولایت بدخشان به صورت مرموز به قتل رسید. منابع محلی گفته‌اند که افراد مسلح ناشناس این فرد را از خانه به بیرون برده و سپس به قتل رسانده‌اند؛ اما طالبان گفته‌اند او با مرگ طبیعی از بین رفته است.

در ماه آگست ۲۰۲۴ یک نظامی پیشین در شهر چاریکار ولایت پروان و یک فرمانده پولیس محلی پیشین در قریه اسمیدان ولسوالی بلخاب ولایت سرپل به قتل رسیدند. هم‌چنین، در سپتامبر ۲۰۲۴ یک نظامی سابق در ولایت غور کشته شد. خانواده قربانی گفته‌اند که طالبان عامل قتل این نظامی پیشین می‌باشند. همین‌طور، در ماه نوامبر ۲۰۲۴ یک نظامی پیشین در ولسوالی دولینه ولایت غور توسط طالبان در خانه‌اش تیرباران شد و در یک رویداد مشابه دیگر، در تاریخ ۱۶ دسامبر ۲۰۲۴ استخبارات طالبان یک پولیس حکومت پیشین را از خانه‌اش بازداشت و در مسیر شهر فیروز کوه تیرباران کردند.

علاوه بر این، در جولای ۲۰۲۴ یک نظامی پیشین در ولایت فاریاب به گونه مرموز به قتل رسید. اما خانواده او یک فرمانده محلی طالبان را مسئول این قتل می‌دانند. در ماه دسامبر ۲۰۲۴ یک تن از نظامیان سابق در یکی از ولسوالی‌های این ولایت توسط افراد مسلح ناشناس به قتل رسید. در همین حال، یک نظامی سابق از

«خوارج» و یا به اتهام عضویت در گروه داعش بازداشت و بدون هیچ‌گونه تحقیق و طی مراحل قضایی به قتل می‌رسانند. به طور مثال در تاریخ ۴ فیبروری و ۲۳ مارچ ۲۰۲۴ دو تن که هویت‌شان مشخص نشده است در ولسوالی «شهرک» و مرکز ولایت غور به اتهام همکاری با گروه‌های مخالف و حمله بر طالبان بازداشت و به قتل رسیدند. مسئولان محلی این ولایت گفته‌اند که «آن‌ها دو فرد باغی که قصد حمله داشتند» را کشتند؛ اما درباره هویت این افراد معلوماتی ندادند.

همین‌طور، در ۲۸ دسامبر ۲۰۲۴ یک مرد از باشندگان ولسوالی خیبر ولایت فاریاب به اتهام همکاری با گروه داعش توسط طالبان به قتل رسید. طالبان با انداختن پترول، اتاق این فرد را به آتش کشیدند که در این رویداد دو زن نیز زخمی شدند. هم‌چنین دو تن از باشندگان ولایت کاپیسا در ولسوالی جبل السراج ولایت پروان به اتهام همکاری با جبهه مقاومت ملی از سوی طالبان کشته شدند. افراد نامبرده، از نظامیان حکومت پیشین بودند. در یک رویداد مشابه دیگر، یک نظامی سابق در ولایت پروان توسط استخبارات طالبان به قتل رسید. خانواده قربانی گفته است که او با هیچ گروهی ارتباط نداشت و به خاطر تأمین معیشت خود و خانواده‌اش مصروف کشاورزی بود.

۳. قتل مرموز و فرا قضایی سایر شهروندان غیر نظامی

در جریان سال ۲۰۲۴ دست‌کم ۲۹۸ تن از شهروندان غیر نظامی به صورت مرموز و فرا قضایی توسط طالبان و افراد مسلح ناشناس کشته و زخمی شده‌اند. از این میان به تعداد ۲۴۱ تن کشته شده و ۵۷ نفر دیگر زخمی شده‌اند. حامیان و طرفداران حکومت پیشین، بزرگان قومی، علمای دینی و متنفذین محلی مشمول افرادی هستند که در این دوره گزارش دهی، کشته و زخمی شده‌اند.

در سال ۲۰۲۳ به تعداد ۳۲۴ تن از سایر افراد غیر نظامی در رویدادهای مشابه کشته و زخمی شده بودند. بنابراین، مقایسه هر دو آمار نشان می‌دهد که در این دوره گزارش دهی، تعداد سایر افراد غیر نظامی که به طور فرا قضایی و مرموز به قتل رسیده‌اند ۸ درصد کاهش یافته است.

به‌طور مثال، در تاریخ ۳۱ جولای ۲۰۲۴، یک متنفذ قومی که عضو شورای اجتماعی ولایت هلمند در حکومت پیشین بود توسط افراد

ولایت پنجشیر توسط طالبان در شهر کابل، به اتهام همکاری با جبهه مقاومت ملی کشته شد. در یک مورد دیگر، یک سرباز نیروهای امنیتی حکومت پیشین در ولایت خوست در ماه دسامبر ۲۰۲۴ به طور مرموز به قتل رسید. او قبلاً در یک قطعه نظامی (KPF) که توسط نیروهای آمریکایی ایجاد شده بود کار می‌کرد و قبل از کشته شدن، بارها توسط استخبارات طالبان بازداشت و شکنجه شده بود.

افزون براین، در ماه اگست ۲۰۲۴ یک فرمانده نظامی سابق در ولسوالی شیخ‌آباد ولایت پکتیکا توسط طالبان به قتل رسید. این فرد با سقوط دولت جمهوری اسلامی افغانستان به ایران رفت اما پس از بازگشت به کشور، توسط طالبان به ولسوالی فراخوانده شد. فردای آن روز جسد او در مقابل خانه‌اش پیدا شد. در ماه مارچ ۲۰۲۴ دو تن از نظامیان سابق در ولسوالی «پسابند» ولایت غور توسط افراد ناشناس به گونه‌ی هولناک با تبر و تیشه به قتل رسیدند.

آن‌گونه که قبلاً توضیح داده شد، طالبان این موارد را عمدتاً کار افراد مسلح ناشناس می‌دانند، اما رواداری نتوانسته درباره اقدامات طالبان برای بازداشت و مجازات مرتکبان قتل کارمندان حکومت پیشین، معلوماتی بدست بیاورد.

۲. قتل افراد غیر نظامی به اتهام همکاری با گروه‌های مخالف

بر بنیاد یافته‌های این گزارش، طالبان در جریان سال

۲۰۲۴ دست‌کم ۴۶ تن از افراد غیر نظامی را به اتهام

همکاری و داشتن ارتباط با گروه‌های مخالف خود، به

قتل رسانده‌اند. این آمار با تفاوت ۲۵ مورد در مقایسه

با سال ۲۰۲۳ دو برابر بیشتر شده است.

شواهد بدست‌آمده نشان می‌دهد که طالبان افراد متهم به عضویت یا همکاری با گروه‌های مخالف خود را تحت نام «باغی»،

هم چنین، ناپدید کردن اجباری که معمولاً شکنجه و بدرفتاری با بازداشت شدگان را نیز به همراه دارد، نقض صریح ماده ۱ و ماده ۲ کنوانسیون بین المللی منع شکنجه و سایر رفتارهای ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز محسوب می گردد.^{۱۰} با این حال، یافته های گزارش حاضر نشان می دهد که

در جریان سال ۲۰۲۴ حداقل ۵۱ تن در ۱۰ ولایت

افغانستان^{۱۱}، پس از بازداشت توسط طالبان، ناپدید شده اند. این آمار در مقایسه با سال ۲۰۲۳ که ۳۰ مورد بود^{۱۲}، ۷۰ درصد افزایش یافته است. کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده های آنان، فعالان حقوق بشر و افراد متهم به همکاری با گروه های مخالف و منتقدان طالبان مشمول قربانیان هستند. افزایش میزان ناپدید کردن اجباری، نشان می دهد که طالبان از آن به صورت سیستماتیک و هم چون ابزاری برای انتقام جویی از کارمندان حکومت پیشین و مخالفان و منتقدان خود استفاده می کنند.

سال ۲۰۲۴	۵۱ مورد
سال ۲۰۲۳	۳۰ مورد

۷۰ درصد افزایش یافته است

در تاریخ ۹ آگست ۲۰۲۴ طالبان یک نظامی پیشین را در ولایت بامیان بازداشت و به مکان نامعلومی منتقل کردند که از آن زمان تا حالا و به رغم تلاش های خانواده اش، هیچ اطلاعی درباره سرنوشت این نظامی پیشین در دسترس نیست و طالبان نیز در مورد وضعیت و محل نگهداری او معلومات نمی دهند.

مسلح ناشناس به قتل رسید. طالبان تا حالا برای شناسایی عاملان این رویداد اقدامی نکرده اند. همین طور، در ۱۸ سپتامبر ۲۰۲۴ یک بزرگ قومی در ولایت قندهار توسط افراد مسلح ناشناس با فیر مرمی کشته شد. در تاریخ ۱۶ سپتامبر ۲۰۲۴، بدن تکه تکه شده یک مرد دیگر که هویتش مشخص نشده است از داخل دو بوجی پیدا شد. این رویداد در ولسوالی ارغنداب ولایت قندهار اتفاق افتاده است. مسئولان محلی طالبان در این باره نیز اظهار نظری نکرده اند.

در تاریخ ۲۷ و ۲۹ جولای ۲۰۲۴ دو تن از بزرگان قومی در ولسوالی قادس ولایت بادغیس از سوی افراد مسلح ناشناس با فیر مرمی به قتل رسیدند. در یک رویداد دیگر در ۲ آگست ۲۰۲۴ یک بزرگ قومی در ولسوالی پنجاب ولایت بامیان توسط افراد مسلح ناشناس که یونیفرم نظامی طالبان را بر تن داشتند، هدف شلیک گلوله قرار گرفت و کشته شد. خانواده قربانی برای دادخواهی به طالبان مراجعه نموده؛ اما طالبان گفته برای پی گیری این قضیه کاری از دست آن ها ساخته نیست.

هم چنین، در تاریخ ۱۲ دسامبر ۲۰۲۴، طالبان یک باشنده شهر فیض آباد ولایت بدخشان را به دلیل یک مشاجره لفظی، پیش چشمان دختر ۵ ساله اش تیر باران کردند. او ناوایی داشت و سرپرست ۹ عضو خانواده اش بود.

در حالی که بخش عمده ای از رویدادهای یاد شده به افراد مسلح ناشناس نسبت داده شده است؛ اما طالبان برای رسیدگی قانونی و بازداشت این افراد مسلح ناشناس اقدامی نکرده و به خانواده های قربانیان در مورد اجراءات خود معلومات نداده اند.

ناپدید کردن اجباری

منظور از ناپدید کردن اجباری بازداشت، توقیف یا اختطاف افراد است که به وسیله ماموران دولت و گروه های دیگر با مجوز حمایت، رضایت و عدم مخالفت دولت انجام می شود و به دنبال آن از اعلام بازداشت و دادن معلومات درباره سرنوشت و محل اختفای قربانیان خود داری می شود.^{۱۳} اسناد بین المللی حقوق بشر و به ویژه اساسنامه محکمه جزایی بین المللی ناپدید کردن اجباری افراد را در زمره شدیدترین نقض حقوق بشر و به عنوان مصداقی از جنایت علیه بشریت به رسمیت شناخته است.^{۱۴}

Shapoor Saber (RFE/RL)

از سوی دیگر، در ۱۱ نوامبر ۲۰۲۴، استخبارات طالبان یک نظامی سابق و برادرش را در ولایت غور بازداشت کرد. خانواده این دو فرد گفته‌اند که هیچ معلوماتی از سرنوشت آن‌ها و محل نگهداری‌شان ندارند و طالبان نیز دلیل بازداشت و اتهام آن‌ها را اعلام نکرده‌اند.

در تاریخ ۵ اکتبر ۲۰۲۴، استخبارات طالبان دو تن از دختران را در ولایت غور بازداشت و به جای نامعلومی منتقل کردند. بستگان این دو دختر گفته‌اند که بارها به قوماندانی امنیه و اداره استخبارات طالبان مراجعه کرده؛ اما آن‌ها در مورد وضعیت و محل نگهداری این دو دختر معلومات نمی‌دهند.

علاوه بر این، معلومات بدست‌آمده از ولایت بادغیس نشان می‌دهد که در اواخر سال ۲۰۲۴، دست‌کم ۷ تن از زندانیان که به دلایل سیاسی بازداشت شده بودند، از محبس این ولایت ناپدید شده و از آن زمان به بعد هیچ اطلاعی از سرنوشت آن‌ها در دسترس نیست.

هم‌چنین، در تاریخ ۲۶ اکتبر ۲۰۲۴، طالبان یک مرد از ولایت هرات را که به تازگی از ایران برگشته بود، بدون اعلام اتهام بازداشت کردند. خانواده فرد مذکور گفته‌اند که از آن زمان تا کنون در مورد سرنوشت و محل نگهداری او هیچ اطلاعی ندارند. همین‌طور، در ۲۵ و ۲۷ نوامبر ۲۰۲۴، استخبارات طالبان دو مرد از ولایت بدخشان را بازداشت و به جای نامعلومی منتقل کردند. خانواده‌های بازداشت‌شدگان گفته‌اند که مدت زیادی در مورد اتهام آن‌ها و این‌که در کجا نگهداری می‌شدند، آگاهی نداشتند. در یک مورد دیگر، طالبان در ۲۲ آگست ۲۰۲۴، یک مرد از ولایت بغلان را بازداشت کردند. پس از آن هیچ اطلاعاتی درباره وضعیت و محل نگهداری او در دسترس نیست.

بازداشت خودسرانه و غیر قانونی

بر بنیاد یافته‌های این گزارش طی سال ۲۰۲۴، دست‌کم ۸۸۵ تن به‌شمول ۴۲ زن به‌صورت خودسرانه و غیرقانونی بازداشت و زندانی شده‌اند. رواداری در جریان سال ۲۰۲۳ در مجموع ۶۲۳ مورد بازداشت خودسرانه و غیرقانونی را ثبت نموده بود.^{۱۳} مقایسه هردو آمار نشان می‌دهد که میزان بازداشت‌های خودسرانه و غیرقانونی در سال ۲۰۲۴ نسبت به سال ۲۰۲۳، حدود ۴۲ درصد افزایش یافته است.

سال ۲۰۲۴ مورد ۸۸۵

سال ۲۰۲۳ مورد ۶۲۳

۴۲ درصد افزایش یافته است

در حالی که اسناد بین‌المللی حقوق بشر، حق آزادی و امنیت شخصی را به مثابه‌ی یکی از مهم‌ترین حقوق بشری افراد به رسمیت شناخته و بر ممنوعیت سلب خودسرانه و غیرقانونی آزادی افراد تأکید نموده است،^{۱۴} گروه حاکم اما بدون توجه به موازین بین‌المللی حقوق بشر و تشریفات قانونی مربوط به دستگیری افراد، به‌صورت گسترده مرتکب بازداشت خودسرانه و غیرقانونی شهروندان شده‌اند.

کارمندان حکومت پیشین، منتقدان، افراد متهم به عضویت در گروه‌های مخالف نظامی و سیاسی طالبان، فعالان مدنی و خبرنگاران مشمول افرادی هستند که در جریان سال ۲۰۲۴ توسط طالبان به‌طور خودسرانه و غیرقانونی بازداشت و زندانی شده‌اند. اتهام افراد یاد شده برگزاری تجمعات مسالمت‌آمیز، ارائه خدمات آموزشی به زنان، حمل سلاح، همکاری با گروه‌های مخالف نظامی و سیاسی، انتقاد و تبلیغات علیه طالبان و سرپیچی از مقررات وضع شده از سوی اداره امر به معروف در مورد داشتن مجرم، نحوه پوشش و گشت و گذار زنان می‌باشد. فساد اداری و تلاش طالبان برای اخاذی از شهروندان دلیل دیگری برای بازداشت‌های خودسرانه در سال ۲۰۲۴ بوده است.

یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد که طالبان از بازداشت و زندانی کردن افراد به عنوان ابزاری برای سرکوب، انتقام‌جویی و تطبیق سیاست‌ها و برنامه‌های خود استفاده می‌کنند. از جانب دیگر، در حال حاضر هیچ قانونی برای تعیین شرایط بازداشت و

مدت نظارت و توقیف وجود ندارد. به همین دلیل ادارات مختلف این گروه، به‌طور خودسرانه حق آزادی و امنیت شخصی شهروندان را سلب می‌کنند. به‌طور مثال، ریاست‌های معارف و آب و برق در ولایت هرات، هرکدام زندان‌های شخصی دارند و می‌توانند افراد را تا مدتی که می‌خواهند بازداشت کنند.

سایر ادارات طالبان به‌شمول قوماندانی‌های امنیه نیز در توقیف و زندانی کردن غیرقانونی افراد نقش دارند و در این میان اما بیش‌ترین بازداشت‌های خودسرانه در سال ۲۰۲۴ توسط دو اداره استخبارات و امر به معروف صورت گرفته است. ادارات یاد شده در سراسر کشور نظارت خانه‌های خود را دارند و در اغلب موارد، بازداشت‌شدگان را خارج از فرایندهای قضایی و بدون ترتیب پرونده رسمی و ارجاع آن به محاکم، مجازات می‌کنند.

معلومات بدست‌آمده نشان می‌دهد که طالبان پرونده‌های شماری از زندانیان و به‌خصوص افراد متهم به عضویت یا همکاری در گروه‌های مخالف خود را عمداً به نهادهای قضایی ارسال نمی‌کنند و محاکمه آن‌ها را به تأخیر می‌اندازند. در حالی که حق دسترسی به محاکمه عادلانه و فوری از حقوق قانونی افراد بازداشت شده می‌باشد. با این وجود به‌رغم آن‌که ماه‌ها از زمان بازداشت تعدادی از این افراد می‌گذرد، اما هم‌چنان بی‌سرنوشت و منتظر حکم محکمه می‌باشند. به‌طور مثال در ولایت قندهار سه تن از زندانیان به اتهام عضویت در گروه‌های مخالف طالبان، به‌صورت غیرقانونی بیشتر از ۶ ماه در توقیف خانه استخبارات زندانی بوده و سپس به زندان عمومی این ولایت منتقل شده است. محاکم تا حالا هیچ حکمی در مورد این افراد صادر نکرده و براساس آن‌چه بستگان این زندانیان گفته‌اند استخبارات طالبان عمداً دوسیه‌های آنان را به محاکم ارسال نمی‌کنند. زیرا «می‌خواهند این افراد برای همیشه در زندان باشند.»

در مواردی، استخبارات طالبان تعدادی از این افراد را تا زمانی که بازداشت نگه می‌دارند که اظهار ندامت و پشیمانی کنند. البته این

بود و بر اساس آن چه خانواده‌اش گفته طالبان اکنون در مورد وضعیت این نظامی سابق به آن‌ها معلومات نمی‌دهند.

همین‌طور، در تاریخ ۳۰ دسامبر ۲۰۲۴، استخبارات طالبان در ولایت ننگرهار، یک نظامی پیشین را جلب و سپس بازداشت کردند. او بعد از چند روز با تلاش بزرگان محل از زندان رها شد. معلومات بدست‌آمده نشان می‌دهد که این فرمانده پیشین، توسط طالبان مورد بدرفتاری و شکنجه قرار گرفته است.

در ۱۹ نوامبر ۲۰۲۴، طالبان یک نظامی سابق در ولایت بامیان را بازداشت کردند. هم‌چنین سه تن از نظامیان سابق در ماه اکتبر ۲۰۲۴ در ولسوالی جبل السراج ولایت پروان به اتهام داشتن سلاح و همکاری با جبهه مقاومت ملی و دو تن از این نظامیان در ۲۸ سپتامبر ۲۰۲۴ در ولایت بغلان بازداشت و زندانی شدند. باشندگان محل گفته‌اند هر بار در محلاتی که جبهات مخالف طالبان تحرکات نظامی نشان می‌دهند، بلافاصله نظامیان سابق بازداشت و زندانی می‌شوند.

از سوی دیگر، بر بنیاد شواهد موجود، طالبان شماری از نظامیان حکومت پیشین را که در جریان سال ۲۰۲۴ به کشور دعوت نموده بودند، بازداشت و شکنجه کرده‌اند. به‌طور مثال در ماه دسامبر ۲۰۲۴ یک فرمانده پولیس پیشین از ولایت پکتیا که با دعوت طالبان به خانه‌اش بازگشته بود، طی یک عملیات شبانه از سوی طالبان دستگیر شد. او مدت ۱۰ روز ناپدید بود که سرانجام با تلاش‌های مکرر خانواده‌اش، معلوم شد که در نظارت‌خانه استخبارات زندانی می‌باشد. طالبان قبلاً برادر او را نیز بازداشت و شکنجه کرده بودند.

از سوی دیگر، مواردی از آزار و اذیت کارمندان پایین‌رتبه حکومت پیشین که در حال حاضر در ادارات دولتی تحت کنترل طالبان کار می‌کنند، وجود دارد. به‌طور مثال در ولایت‌های قندهار، نیمروز، هرات، غزنی و غور طالبان تعدادی از این کارمندان حکومت پیشین را با بهانه‌های گوناگون مورد آزار و اذیت قرار داده و مجبور به کناری از وظایف‌شان کرده‌اند. هم‌چنین، طالبان از آغاز سال ۲۰۲۴ در ولایت قندهار از جمله در ولسوالی‌های «ارغنداب و پنجوایی»، برگزاری هر نوع تجمع کارمندان نهادهای امنیتی و دفاعی حکومت پیشین به‌شمول مهمانی‌های شبانه را ممنوع اعلام نموده و به آن‌ها اخطار داده‌اند که در صورت سرپیچی، بازداشت و مجازات خواهند شد.

درحالی‌است که آن‌ها در سایر موارد از جمله در ارتباط با جرایم عادی، بدون هیچ‌گونه تحقیق و رعایت تشریفات قانونی، در یک جلسه در مورد افراد متهم تصمیم می‌گیرند و حکم می‌کنند.

افزون براین، شماری از زندانیان در حالی که قبلاً مدت تعیین شده مجازات حبس خود را سپری نموده، اما هنوز در زندان بسر می‌برند. این زندانیان به دلیل تبلیغات علیه طالبان بازداشت شده‌اند. با این وجود، تاخیر در محاکمه و تعیین سرنوشت بازداشت‌شدگان و نیز تاخیر در رهایی زندانیان پس از سپری کردن معیاد قانونی حبس، مصداق بارز بازداشت غیرقانونی و نقض حق آزادی و امنیت شخصی افراد به شمار می‌رود.

الف- بازداشت خودسرانه کارمندان حکومت پیشین

در سال ۲۰۲۴ به تعداد ۱۴۲ تن از کارمندان حکومت پیشین اعم از ملکی و نظامی به‌صورت غیرقانونی عمدتاً توسط اداره استخبارات طالبان بازداشت و زندانی شده‌اند. مقایسه آمار نشان می‌دهد که تعداد دستگیری و بازداشت خودسرانه کارمندان حکومت پیشین نسبت به سال ۲۰۲۳ که ۱۱۸ مورد بود، ۲۰.۳ درصد افزایش یافته است.

سال ۲۰۲۴	مورد ۱۴۲
سال ۲۰۲۳	مورد ۱۱۸
۲۰.۳ درصد افزایش یافته است	

معلومات نشان می‌دهد که طالبان در جریان سال ۲۰۲۴، در ولایت‌های غور و تخار مرتکب بیش‌ترین بازداشت خودسرانه و غیرقانونی کارمندان حکومت پیشین شده‌اند. در ولایت غور ۵۰ تن و در ولایت تخار ۲۲ تن طی این مدت بازداشت و زندانی شده‌اند.

در ۲۸ سپتامبر ۲۰۲۴ یک فرمانده جهادی و یک نظامی پیشین در ولسوالی خوست ولایت بغلان توسط اداره استخبارات بازداشت شدند. طالبان در مورد دلایل گرفتاری آن‌ها توضیحی نداده‌اند. هم‌چنین، در ماه نوامبر ۲۰۲۴ طالبان یک نظامی سابق در ولایت پنجشیر را به اتهام ارتباط و همکاری با جبهه مقاومت ملی زندانی کرده‌اند. بستگان فرد بازداشت‌شده هرگونه ارتباط با گروه‌های مخالف طالبان را تکذیب کرده و ادعا می‌کنند که این نظامی پیشین مصروف کار و بار شخصی بوده و در واقع به دلیل کار با حکومت پیشین بازداشت شده است. در یک رویداد مشابه دیگر در این ولایت، اداره استخبارات طالبان در ماه دسامبر ۲۰۲۴، یک نظامی سابق را دستگیر کرد. او از ایران به افغانستان رد مرز شده

ب- بازداشت خودسرانه فعالان مدنی و مدافعان حقوق بشر

یافته‌های این گزارش نشان داده است که طالبان طی سال ۲۰۲۴ حداقل ۸۲ تن از فعالان مدنی و حقوق بشر به شمول ۱۸ زن را به طور خودسرانه بازداشت و به زندان انداخته‌اند. اتهام این افراد ارایه خدمات آموزشی به زنان و دختران، تبلیغات علیه طالبان و انتقاد از سیاست‌های این گروه در مورد زنان و مسائل دیگر بوده است.

روداری در سال ۲۰۲۳ در مجموع ۹۰ مورد بازداشت خودسرانه و غیرقانونی فعالان مدنی، مدافعان حقوق بشر و خبرنگاران را ثبت کرده بود. مقایسه آمار مذکور نشان می‌دهد که میزان بازداشت خودسرانه و غیرقانونی فعالان مدنی، مدافعان حقوق بشر و خبرنگاران در سال ۲۰۲۴، حدود ۸.۸۸ درصد کاهش یافته است.

سال ۲۰۲۴	۸۲ مورد
سال ۲۰۲۳	۹۰ مورد

۸.۸۸ درصد کاهش یافته است

در تاریخ ۲۸ نوامبر ۲۰۲۴، استخبارات طالبان یک خبرنگار و یک فعال مدنی در ولایت بدخشان را به خاطر نشر پست‌های انتقادی در شبکه اجتماعی فیس‌بوک و همدردی با یک قربانی شکنجه، به مدت ۵ روز زندانی و شکنجه کردند. او با ارائه تعهد مبنی بر عدم انتقاد از سیاست‌های طالبان از زندان رها شد. در یک مورد مشابه دیگر، در ماه اکتبر ۲۰۲۴، ریاست استخبارات طالبان در حوزه قندهار یک خبرنگار و فعال مدنی را به خاطر نشر پست‌های انتقادی در شبکه‌های اجتماعی بازداشت کردند. این خبرنگار به سفارش ریاست اطلاعات و فرهنگ بازداشت شده بود.

در تاریخ ۳ نوامبر ۲۰۲۴، طالبان دو تن از خبرنگاران ولایت بادغیس را بازداشت و پس از یک ماه از زندان رها کردند. در ماه آگست ۲۰۲۴، یک فعال رسانه‌ای در حوزه قندهار توسط ریاست امر به معروف به اتهام فساد اخلاقی و عضویت در یک گروه مخالف طالبان بازداشت شد. او به روداری گفته است که اتهامات نسبت داده شده حقیقت نداشت و طالبان او را به خاطر اطلاع‌رسانی و کار با رسانه‌ها بازداشت کرده بودند.

ج- بازداشت خودسرانه افراد به اتهام همکاری با گروه‌های مخالف طالبان

یافته‌های گزارش حاضر نشان داده است که طالبان در این دوره گزارش‌دهی حداقل ۲۸۲ تن را به اتهام همکاری و داشتن ارتباط با گروه‌های مخالف نظامی و سیاسی خود بازداشت و زندانی کرده‌اند. این آمار با تفاوت ۱۵۸ مورد، دو برابر افزایش یافته است.

سال ۲۰۲۴	۲۸۲ مورد
سال ۲۰۲۳	۱۲۴ مورد

دو برابر افزایش یافته

بر بنیاد یافته‌های این گزارش، طالبان در اغلب موارد بدون اسناد و دلایل موجه، این افراد را به اتهام همکاری با گروه‌های مخالف نظامی و سیاسی خود، بازداشت کرده‌اند.

در ماه آگست ۲۰۲۴، استخبارات طالبان یک مرد را به اتهام ارتباط با جبهه مقاومت ملی در کابل بازداشت کرد. بستگان این فرد گفته‌اند که او راننده بود و اتهام مطرح شده، صحت ندارد. در یک رویداد دیگر، در آگست ۲۰۲۴، طالبان یک تن از باشندگان ولایت هرات را به اتهام آن چه «همکاری با دشمن» خوانده‌اند، بازداشت کردند. این فرد شغل چوپانی داشت و خانواده‌اش ادعا کرده که او با هیچ گروهی ارتباط نداشته است. همین‌طور، در تاریخ ۲ نوامبر ۲۰۲۴ استخبارات طالبان در ولایت هرات دو تن از روحانیون را به اتهام مخالفت با نظام بازداشت و زندانی کردند که پس از تلاش بزرگان محل از زندان رها شدند.

در تاریخ، ۲۸ جولای ۲۰۲۴، طالبان یک مرد را از شهر مزار شریف، مرکز ولایت بلخ به اتهام همکاری با جبهات مخالف، دستگیر کردند و به این ترتیب در ۱۶ نوامبر ۲۰۲۴، اداره استخبارات یک فرمانده پولیس محلی پیشین را در ولایت لغمان به اتهام ارتباط با جبهه آزادی و دست داشتن در راه‌اندازی حملات نظامی علیه طالبان، بازداشت کردند. هم‌چنین، در دسامبر ۲۰۲۴ یک باشنده ولایت هرات به اتهام همکاری با جبهه مقاومت ملی توسط استخبارات طالبان بازداشت و سپس به زندان عمومی این ولایت منتقل شد. بستگان این فرد گفته‌اند که طالبان تا کنون هیچ دلیل یا مدرکی در مورد همکاری وی با گروه‌های مخالف ارائه نکرده و بازداشت او انگیزه‌ای شخصی و قومی دارد. همین‌طور، در ماه دسامبر ۲۰۲۴، اداره استخبارات یک نظامی سابق را در ولایت پنجشیر به اتهام

ماموران امر به معروف در حوزه جنوبی کشور، بر فروشگاه‌های شهر نظارت می‌کنند و اگر دکانی در وقت نماز باز باشد صاحب آن را بازداشت یا مورد آزار و اذیت قرار می‌دهند. همین‌طور، در برخی از مناطق و ولایت‌های کشور، اگر سلمانی‌ها و حمام‌های عمومی، ریش و موی سر مردان را خلاف سبک و اندازه نظر اداره امر به معروف، کوتاه کنند، زندانی می‌شوند.

یک تن از باشندگان ولایت قندهار به رواداری گفته است که او به خاطر کوتاه کردن ریش خود، به مدت ۲۴ ساعت در بازداشتگاه اداره امر به معروف زندانی بوده است. طالبان در شهر ترینکوت، مرکز ولایت ارزگان، از سه باب کانتینر برای بازداشت موقت افرادی استفاده می‌کنند، که نوع پوشش و ظاهرشان مطابق «قانون امر به معروف و نهی از منکر»، نباشد.

سه مرد از حوزه قندهار به رواداری گفته‌اند که چندین بار از سوی کارمندان اداره امر به معروف به خاطر نوع پوشش و اندازه ریش‌شان مورد تحقیر و توهین قرار گرفته و بازداشت شده‌اند. ماموران امر به معروف به این افراد هشدار داده بودند که یا مطابق اندازه مورد نظر آن‌ها ریش بگذارند و دستار ببندند یا این ولایت را ترک کنند. این افراد سرانجام ولایت خود را ترک کردند. هم‌چنین، در ماه جولای ۲۰۲۴، طالبان سه تن از سلمانی‌های شهر قندهار را به خاطر اصلاح کردن موهای سریک پسر زیر سن به سبک خاص، برای پنج روز زندانی کردند. این افراد ابتدا به حوزه پولیس و سپس به ریاست امر به معروف و از آن‌جا به نظارت‌خانه قوماندانی امنیه منتقل شده بودند. در ماه نوامبر ۲۰۲۴، ریاست امر به معروف طالبان در این ولایت، ۱۴ تن از کارمندان بر حال اداره معارف را به خاطر کوتاه کردن ریش، بازداشت و به آن‌ها هشدار دادند که در صورت تکرار این عمل، از وظایف‌شان برکنار خواهند شد.

در ۳۰ دسامبر ۲۰۲۴ اداره امر به معروف، دو تن از خبرنگاران یک رسانه‌ی دولتی در ولایت غزنی را به دلیل کوتاه کردن ریش و نداشتن کلاه، به مدت ۲۴ ساعت در داخل یک کانتینر زندانی کردند. هم‌چنین در تاریخ ۱۴ جولای ۲۰۲۴ ماموران اداره امر به معروف یک سلمان از ولایت غزنی را به اتهام تراشیدن ریش یک مرد، بازداشت کردند. طالبان دکان این نفر را مسدود نموده و او را به مدت ۱۰ روز زندانی کردند.

همکاری با جبهه مقاومت ملی بازداشت کرد. این فرد پس از سقوط دولت جمهوری اسلامی افغانستان به ایران فرار کرده بود و پس از آن که به افغانستان رد مرز شد، توسط طالبان بازداشت گردید. خانواده این فرد نیز ادعا دارند که او هیچ ارتباطی با جبهه مقاومت ملی نداشته و طالبان پس از بازداشت، در مورد وضعیت این نظامی پیشین معلومات نمی‌دهند.

د- سایر موارد بازداشت‌های خودسرانه و غیرقانونی

در جریان سال ۲۰۲۴، به تعداد ۳۷۹ نفر به‌شمول ۹ زن به‌صورت غیرقانونی و خودسرانه بازداشت و زندانی شده‌اند. اتهام این افراد، حمل سلاح، داشتن گرایش سلفی، عضویت در حزب التحریر و مهم‌تر از همه سرپیچی از مقررات اداره امر به معروف، از جمله حاضر نشدن به نماز، کوتاه کردن ریش، بی‌حجابی و نداشتن محرر شرعی می‌باشد. این افراد عمدتاً توسط اداره امر به معروف و استخبارات بازداشت شده‌اند. آمار نشان می‌دهد که بازداشت خودسرانه و غیرقانونی افراد یاد شده در این دوره گزارش‌دهی، ۳۰.۲ درصد افزایش یافته است و مهم‌ترین دلیل آن تلاش طالبان برای اجرای قانون امر به معروف و نهی از منکر می‌باشد.

در همین حال، مواردی نیز وجود دارد که شماری از شهروندان با اتهامات غیر موجه و به دلیل فساد موجود در ادارات تحت کنترل طالبان بازداشت و زندانی شده‌اند. به طور مثال اداره استخبارات یک مرد از ولایت قندهار را به خاطر دریافت پول از او، زندانی کرده بود. اتهام این فرد اجرای یک پروژه ساختمانی در دوره حکومت پیشین که توسط نیروهای خارجی حمایت مالی می‌شد، بوده است. او پس از دو ماه زندان، با پرداخت مبلغ ۲۰,۰۰۰ دالر امریکایی رها شد. در یک رویداد مشابه دیگر در ولایت بامیان، طالبان یک نظامی حکومت پیشین را بازداشت نموده و در بدل رهایی‌اش مبلغ ۴۰۰ هزار افغانی خواسته بودند. این نظامی پیشین سرانجام با پرداخت ۲۰۰ هزار افغانی از زندان رها شد.

پیامدهای «قانون امر به معروف و نهی از منکر طالبان» بر حق آزادی و امنیت شخصی شهروندان

یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد که پس از نشر «قانون امر به معروف» آمار بازداشت‌های خودسرانه و غیرقانونی به‌صورت گسترده افزایش یافته است. زیرا طالبان با توسل به زور و شیوه‌های خشونت‌آمیز از جمله بازداشت و زندانی کردن افراد، این قانون را تطبیق می‌کنند. به‌طور مثال،

از سوی دیگر، طالبان با استناد قانون امر به معروف که شنیدن موسیقی، آواز خوانی و استفاده از آلات موسیقی را ممنوع کرده، در ایست‌های بازرسی موترها و تلفن‌های همراه مردم را بررسی می‌کنند. در صورت یافتن موسیقی در تلفن‌های همراه آن‌ها را می‌شکنند و در مواردی افراد را بازداشت نیز می‌کنند. در همین حال، در ولایت‌های لوگر، غزنی و میدان وردک، اداره امر به معروف به تمام وکلای گذر دستور داده که رفتارهای خلاف فرامین رهبر طالبان و لیست افرادی که ظاهر و نوع پوشش‌شان مطابق با قانون امر به معروف نباشد را به آن‌ها بفرستند و اگر این کار را نکنند مجازات خواهند شد.

نقض حق کرامت انسانی

کرامت انسانی جز حقوق ذاتی و مبنای حقوق برابر انسان‌ها به شمار می‌رود. این حق بر حرمت و شرافت انسان‌ها تأکید دارد که نباید در هیچ شرایطی نادیده گرفته شود. بنابراین، احترام به کرامت انسانی مستلزم رعایت حقوق دیگر از جمله مصونیت از هرنوع شکنجه، تحقیر و توهین و دیگر اشکال رفتار ظالمانه می‌باشد.^{۱۵} با این وجود، یافته‌های رواداری نشان می‌دهد که طالبان در جریان سال ۲۰۲۴ بدون اعتنا به اصول یاد شده، حق کرامت انسانی افراد را به صورت گسترده نقض کرده‌اند که در این بخش گزارش به دو مورد از مهم‌ترین آن پرداخته می‌شود.

الف- شکنجه و بدرفتاری با زندانیان

مصونیت از شکنجه در زمره حقوق مطلق و سلب ناپذیر افراد می‌باشد که تحت هیچ شرایطی و با هیچ توجیهی نمی‌توان آن را نقض کرد. کنوانسیون بین‌المللی منع شکنجه و سایر رفتارها و مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز و کنوانسیون حقوق مدنی و سیاسی، اعمال شکنجه و تعذیب افراد را منع قرار داده‌اند.^{۱۶}

با این وصف، شواهد و اسناد بدست آمده نشان می‌دهد که، طالبان از شکنجه هم‌چون ابزاری برای کسب اعتراف و اثبات اتهام علیه افراد استفاده می‌کنند. این اعترافات به عنوان مدرکی برای توجیه سرکوب و مجازات افراد و به‌ویژه مخالفان و منتقدان به‌کار گرفته می‌شود. علاوه بر این، عدم آشنایی کارمندان نهادهای عدلی و قضایی این گروه با روش‌های قانونی جمع‌آوری شواهد و دلایل الزام‌علت دیگر برای ارتکاب شکنجه و بدرفتاری‌ها می‌باشد. با این وجود، اما طالبان با اجرای محدودیت‌ها و شرایط سخت‌گیرانه برای پنهان کردن شواهد مربوط به بدرفتاری، شکنجه و نقض حقوق زندانیان تلاش می‌کنند و به سازمان‌های حقوق بشری و ناظر اجازه‌ی دسترسی به این محلات را نمی‌دهند. این محدودیت‌ها در مورد زندان‌های زنانه و نظارت‌خانه‌های دو اداره استخبارات و امر به معروف، بیش‌تر و شدیدتر نیز می‌باشند. از سوی دیگر، زندانیان رها شده و به‌خصوص قربانیان شکنجه با تهدید و ارعاب، به سکوت مجبور می‌شوند. طالبان آن‌ها را به بازداشت دوباره، مجازات مجدد و حتا مرگ تهدید می‌کنند. به‌همین دلیل، اغلب قربانیان شکنجه می‌ترسند درباره تجربیات خود و وضعیت زندان‌ها سخن بگویند.

شیوه‌های متداول بدرفتاری و شکنجه

بر بنیاد یافته‌های این گزارش، بیش‌ترین شکنجه و بدرفتاری در نظارت‌خانه‌های اداره استخبارات و امر به معروف صورت می‌گیرد و آن‌گونه که شواهد نشان داده است، وضعیت زندان‌های عمومی (محابس) در مقایسه با سایر محلات سلب آزادی تحت کنترل طالبان، بهتر و به‌تبع آن شکنجه و بدرفتاری‌ها کم‌تر می‌باشد. مهم‌ترین دلیل این امر حضور کارمندان با تجربه و آموزش دیده از سال‌های پیش‌تر می‌باشد.

بستن سنگ به آلت تناسلی مردان، کشیدن دندان، کندن گوشت بدن، سوزاندن بدن زندانیان با سیخ و آب و داغ، گرسنگی دادن، قرار دادن در گرما یا سرمای شدید، قرار دادن در اتاق خیس و تاریک، ترساندن با شلیک گلوله، غرق مصنوعی، گذاشتن لوله آب در دهان زندانیان طوری که آن‌ها را ابتدا با کمپل محکم می‌بندند و سپس به زور آب می‌دهند، شوک برقی، قرار دادن در معرض آلودگی صوتی، بی‌خوابی دادن، لت و کوب با مشت و لگد، چوب، پیپ آب، زنجیر و قنداق تفنگ، انداختن پلاستیک در سر زندانیان، آویزان کردن از سقف، برهنه کردن، خفه کردن و تهدید به قتل زندانیان و اعضای خانواده‌های آنان، نگهداشتن زندانیان در آفتاب گرم و سوزان و غذا ندادن از شیوه‌های معمول شکنجه در زندان‌های طالبان می‌باشند.

یک زندانی رها شده از ولایت غزنی گفته است که: «دو

ماه در نظارت خانه استخبارات طالبان زندانی بودم.

آن‌ها هر شب من را شکنجه می‌کردند، می‌خواستند به

قتل یک نفر اعتراف کنم، حتا دندان‌هایم را با انبر

کشیدند. اما من بی‌گناه بودم و بعد از دو ماه از زندان

رها شدم. فعلاً وضعیت صحتی‌ام خوب نیست و راه رفته

نمی‌توانم.»

هم‌چنین معلومات بدست‌آمده نشان می‌دهد که طالبان یک زندانی دیگر در ولایت بامیان را بشدت شکنجه نموده تا جایی که دندان‌هایش شکسته و یک بار به خاطر وخامت اوضاع صحتی‌اش به شفاخانه منتقل شده است.

یک قربانی دیگر از ولایت پروان گفته است که: «دو شب در حوزه پولیس بوم و بشدت مورد لت و کوب و شکنجه قرار گرفتم. بعدا من را به زندان عمومی منتقل کردند و مدت یک هفته در یک اتاق تاریک محبوس بودم. آن‌ها با لین برق و پیپ آب من را شکنجه می‌کردند و برایم می‌گفتند که کشتن تو روا است. پس از یک ماه شکنجه فیزیکی و روانی از زندان رها شدم.» همین‌طور یک مصاحبه‌شونده از ولایت میدان وردک به رواداری گفته است که یک عضو خانواده او به دلیل شکنجه‌ی شدید توسط طالبان، خون‌ریزی مغزی پیدا کرده بود که فعلا تحت مداوی و معالجه قرار دارد.

مواردی که توضیح داده شد نمونه‌هایی از مجموع قضایای شکنجه در زندان‌های تحت کنترل طالبان است که طی سال ۲۰۲۴ ارتکاب یافته و توسط رواداری مستند شده‌اند.

قتل زندانیان

بر بنیاد یافته‌های این گزارش، در سال ۲۰۲۴ دست‌کم ۲۰ تن در زندان‌های تحت کنترل طالبان پس از شکنجه به قتل رسیده و حداقل ۱۳ تن دیگر پس از شکنجه شدید به شفاخانه منتقل شده‌اند. رواداری در سال ۲۰۲۳^{۱۷} در مجموع ۱۶ رویداد شکنجه منجر به قتل را ثبت کرده بود. مقایسه هر دو آمار نشان می‌دهد که قتل زندانیان در سال ۲۰۲۴، حدود ۲۵ درصد افزایش یافته است.

معلومات نشان می‌دهد که در سال ۲۰۲۴، بیش‌ترین رویدادهای شکنجه منجر به قتل در نظارت‌خانه‌های اداره استخبارات طالبان اتفاق افتاده است.

یک مرد از ولایت هلمند در مصاحبه با رواداری گفته است: «از خانه طرف دکان می‌رفتم که موتر استخبارات برایم ایستاد کرد، اسمم را پرسیدند و بعد من را به موتر خود سوار کردند. قبل از هرچیزی، تلفنم را گرفت و یکی از آن‌ها از من خواست که آن را باز کنم، شماره‌های واتساپ و آلبوم عکس‌ها را بررسی کردند. وقتی متوجه بعضی از عکس‌هایم که در سال‌های قبل گرفته بودم شدند، با سیلی محکم به صورتم زد و گفت بچه‌ی کافر هنوز در نشه آن روزها استی؟ بعدا من را به نظارت‌خانه استخبارات بردند. ساعت ۹ بجه شب دو نفر آمدند و گفتند که از طریق واتساپ با جبهه مقاومت تماس گرفتی. من به آن‌ها گفتم با هیچ‌گروهی ارتباط ندارم اما من را شوک برقی دادند و با چوب در حدی لت و کوب کردند که تمام شب نتوانستم بخوابم. با روش‌های مختلف شکنجه شدم، زمانی که هیچ سندی علیه من پیدا نتوانستند، آزادم کردند و برایم گفتند که اگر این ماجرا را با کس دیگر در میان بگذاری دوباره زندانی خواهی شد.»

یک نظامی پیشین که در لایت غور بازداشت و شکنجه شده بود، در مورد تجربیات خود گفته است: «مدت دو شبانه روز در یک کانتینر، بدون آب و غذا در هوای سرد در حالی که دستانم بسته بود، نگهداری شدم. بعد من را به یک اتاق تاریک بردند و با دستان بسته آویزانم کردند. آنقدر لت و کوب شدم که از هوش رفتم، هنگامی که به هوش آمدم متوجه شدم که در دستم سرورم وصل کرده‌اند. تا چند روز نمی‌توانستم از جایم بلند شوم.»

یک قربانی دیگر از ولایت کابل گفته است که: «من را در بایلر آب سرد غوطه‌ور می‌ساختند تا زمانی که نفسم بند میشد و نزدیک بود بمیرم. چنان با کبیل می‌زدند که از هوش می‌رفتم. بعد با تمام توان با لگد و مشت می‌زدند، به قوم و ناموسم دشنام می‌دادند، موهایم سرم را می‌کنند و شب‌ها بی‌خوابی می‌دادند... زمانی که آثار شکنجه در بدنم را به قاضی آن‌ها نشان دادم او توان دیدن آن را نداشت و روی خود را به طرف دیگه دور داد.»

آزار و اذیت زندانیان پس از رهایی

تعدادی از مصاحبه‌شوندگان به رواداری گفته‌اند که آن‌ها پس از رهایی از زندان، هم‌چنان تحت تعقیب طالبان قرار دارند و همواره مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرند. به‌طور مثال، یک مرد از ولایت غزنی که در اوایل سال ۲۰۲۴ به اتهام جعل اسناد در کابل بازداشت شده بود، پس از چهار ماه مجازات حبس و پرداخت مبلغ ۵۰۰۰۰ افغانی از زندان رها شد؛ اما طالبان به آزار و اذیت او ادامه دادند. کارمندان استخبارات بارها به خانه‌اش رفته و به او هشدار می‌دادند که یا مبلغ دو صد هزار افغانی پرداخت کند، یا برای طالبان در مورد افرادی که آن‌ها می‌گویند، خبرچینی کند. اگر حاضر به انجام هیچ‌یک از این دو پیشنهاد نیست، دوباره بازداشت خواهد شد. او سرانجام به‌طور مخفی افغانستان را ترک کرد.

هم‌زمان، یک مرد از ولایت هرات که به اتهام سرقت توسط طالبان بازداشت و زندانی شده بود، دو ماه بعد رها شد؛ اما دو تن از محافظان زندان بعداً به خانه‌اش رفتند و از او خواستند که باید مبلغ ۱۰ هزار افغانی به آن‌ها که در رهایی‌اش نقش داشته پرداخت کند. اما فرد مذکور این خواست طالبان را نمی‌پذیرد و استدلال می‌کند که چون محکمه بر بی‌گناهی‌اش حکم کرده، از زندان رها شده است. سپس آن دو نفر او را مورد لت و کوب و آزار اذیت قرار می‌دهند و مبلغ ده هزار افغانی را نیز از او می‌گیرند.

فقدان مکانیسم نظارت بر زندان‌های طالبان

آن‌گونه که در بخش‌های قبلی گزارش نیز مطرح شد، در حال حاضر هیچ نهاد ناظر و مستقل اجازه‌ی دسترسی و نظارت از نظارت‌خانه‌ها، توقیف‌خانه‌ها و زندان‌های عمومی تحت کنترل طالبان و به‌ویژه محلات سلب آزادی زنان و نظارت‌خانه‌های استخبارات را ندارند و نیز هیچ مکانیسم مشخص دیگری برای رسیدگی به وضعیت حقوق بشری و مشکلات زندانیان وجود ندارد.

هرچند در شماری از ولایت‌ها از جمله در هرات، اداره امر به معروف و در تعدادی از ولایت‌های جنوب شرقی یک کمیته‌ای متشکل از نمایندگان امر به معروف، وزارت عدلیه و لوی ریاست نظارت و تعقیب فرامین و احکام و اخیراً اداره امور زندان‌ها، به محلات سلب آزادی مردان می‌روند؛ اما عمدتاً به تبلیغ آموزه‌های دینی و ارشاد زندانیان می‌پردازند. با این وجود، در ولایت‌های قندهار، هلمند و زابل به اداره «لوی ریاست نظارت و تعقیب فرامین و احکام» وظیفه نظارت از محلات سلب آزادی داده شده است، اما معلوماتی که رواداری بدست آورده نشان می‌دهد که مسئولان

در تاریخ ۲۵ آگست ۲۰۲۴، استخبارات طالبان یک مرد از

ولایت غور را به اتهام همکاری با داعش بازداشت و

زندانی کرد. فرد مذکور پس از دو هفته بازداشت، به

دلیل شکنجه‌ی شدید در نظارت‌خانه استخبارات به

قتل رسید. معلومات نشان می‌دهد که طالبان این مرد

را به شدت شکنجه نموده و حتا چشمان‌اش را کشیده

بودند. خانواده قربانی گفته است که او به تازگی از ایران

به کشور برگشته بود و با هیچ گروهی ارتباط نداشت.

اما طالبان تأکید کرده که اتهام این فرد داشتن ارتباط

مستقیم با گروه داعش بوده است.

در تاریخ ۷ آگست ۲۰۲۴، طالبان یک نظامی پیشین را در ولسوالی خیرکوت ولایت پکتیکا بازداشت و شکنجه کردند. اتهام او پنهان کردن اسلحه در چاه خانه‌اش بوده است. اما زمانی که طالبان نتوانستند اسلحه‌ای در چاه خانه این نظامی پیشین پیدا کنند، خود او را به چاه انداخته و به قتل رساندند.

در یک رویداد دیگر در ماه آگست همین سال، یک

باشنده ولایت هلمند که به اتهام خرید و فروش اسلحه

بازداشت شده بود، به دلیل شکنجه شدید در زندان

عمومی این ولایت جان باخت. همین‌طور، اداره امر به

معروف ولایت هلمند یک تعویذ نویس بیمار را

بازداشت و با شکنجه و لت و کوب شدید، به قتل

رساند.

در تاریخ ۱ نوامبر ۲۰۲۴، طالبان یک مرد را از مرکز ولایت غور به اتهام همکاری با سلفی‌ها بازداشت کردند که پس از یک هفته جسد او را به خانواده‌اش تحویل دادند. این مرد ۵۰ سال عمر داشت و با شکنجه‌ی شدید در زندان طالبان به قتل رسید. در تاریخ ۷ دسامبر ۲۰۲۴، دو تن از باشندگان ولسوالی مرغاب ولایت غور که به اتهام همکاری با گروه داعش بازداشت شده بودند، در نتیجه‌ی شکنجه شدید در زندان استخبارات طالبان جان باختند.

Photo (C) apnews.com, AP Felipe Dana

مشکلات زندان‌های زنانه

بر بنیاد یافته‌های این گزارش، در اکثریت زندان‌های زنانه هیچ کارمند زن حضور ندارد و تنها شمار اندکی از زنان عمدتاً در زندان‌های عمومی به عنوان نگهبان یا بازرسی کننده مراجعین کار می‌کنند که آن‌ها نیز از طرف شب به خانه‌های خود بر می‌گردند.

در این میان نظارت‌خانه‌های ادارات امر به معروف که در مقایسه با سایر محلات سلب آزادی بیش‌ترین زندانیان آن‌را را زنان تشکیل می‌دهند حتی یک کارمند زن ندارد که مسئولیت نگهبانی و ارائه خدمات مورد نیاز به آن‌ها را بر عهده داشته باشند. از سوی دیگر، طالبان در برخی از ولایت‌ها به خانواده‌های زندانیان زن اجازه‌ی ملاقات نیز نمی‌دهند و به این ترتیب محدودیت‌های وضع شده بر محلات سلب آزادی زنان به مراتب بیش‌تر و سخت‌گیرانه‌تر از زندان‌های مردان می‌باشد.

هم‌چنین، در شماری از ولایت‌ها طالبان مراکز اصلاح و تربیت کودکان را به محاسبات عمومی منتقل کرده و محجوزین دختر با زندانیان زن یک‌جا نگهداری می‌شوند. این مسأله ضمن آن‌که خلاف موازین حقوق بشر و استانداردهای مربوط به محلات سلب آزادی به شمار می‌رود هم‌چنان می‌تواند اثرات زیان‌بار روانی و تربیتی بر کودکان به همراه داشته باشد و نیز آن‌ها را در معرض سوء استفاده جنسی و دیگر مشکلات قرار بدهند.

زندان به اداره مذکور اجازه‌ی نظارت نمی‌دهند و حتی چندین بار کارمندان این اداره را از زندان عمومی ولایت قندهار بیرون کرده‌اند.

در همین حال، در تاریخ ۱۰ اکتبر ۲۰۲۴ هیئت معاونت سازمان ملل متحد، (یوناما) اعلام کرد که اداره تنظیم امور زندان‌های طالبان، متعهد شده که به تیم حقوق بشر این نهاد اجازه‌ی دسترسی لازم به زندان‌های سراسر کشور به شمول زندان‌های زنان را بدهد.^{۱۸} اما یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد که یوناما تا کنون در هیچ ولایتی اجازه‌ی دسترسی به نظارت‌خانه‌های پولیس، استخبارات و امر به معروف را ندارد و نیز نمی‌تواند به صورت سرزده و بدون هماهنگی و اجازه‌ی قبلی مسئولان، از زندان‌های عمومی (محاسبات) نظارت کند.

بر اساس معلومات بدست‌آمده، کارمندان یوناما در جریان سال ۲۰۲۴، با هماهنگی و اجازه‌ی قبلی مسئولان محلی، از زندان‌های عمومی مردانه و زنانه ولایت‌های بادغیس، بدخشان، دایکندی، خوست، پکتیا و پکتیکا، نظارت نموده و با زندانیان صحبت کرده‌اند. اما در شمار دیگر از ولایت‌ها مانند بامیان، بلخ، غزنی، سرپل پروان، فاریاب، فراه و نیمروز هنوز اجازه‌ی نظارت پیدا نکرده‌اند. در ولایت‌های قندهار، هلمند و غور، کارمندان یوناما می‌توانند در دفتر کار مدیر زندان با تعدادی از زندانیان مرد و زن مصاحبه کنند. در ولایت‌های میدان وردک و لوگر، صرفاً اجازه‌ی ملاقات با مدیر زندان را دارد. در ولایت دایکندی، کارمندان حقوق بشر یوناما یک بار در دفتر والی طالبان با رئیس استخبارات این ولایت ملاقات نموده و در مورد وضعیت نظارت‌خانه این اداره از او معلومات گرفته‌اند.

سرقت متهم شده‌اند را قبل از تطبیق مجازات شلاق با جزئیات تمام منتشر و اعلام می‌کنند. در حالی که تشهیر هويت متهمان در این موارد، منع قانونی دارد و می‌تواند به کرامت انسانی، حیثیت و اعتبار آن‌ها آسیب وارد کند.

در ۲ جولای ۲۰۲۴، محکمه ابتدائیه طالبان در ولسوالی

اندر ولایت غزنی، یک مرد را در حضور صدها تن از

تماشاگران ۳۹ ضربه شلاق زدند. ماموران امر به

معروف قبلاً با پخش خبرنامه مردم را به تماشای این

صحنه دعوت کرده بودند. همین‌طور، در تاریخ ۲۵

جولای ۲۰۲۴، محکمه طالبان در ولسوالی اوبه ولایت

هرات، یک زن و یک مرد را به اتهام رابطه جنسی خارج از

ازدواج در ملا عام ۳۹ ضربه شلاق زدند. متهمان

هم‌چنین به ۶ سال مجازات حبس محکوم شدند. در ۱۱

نوامبر ۲۰۲۴، محکمه ابتدائیه ولایت غزنی ۸ مرد را پس

از سپری نمودن ۶ ماه مجازات حبس، به اتهام «ارتباط

نامشروع تلفنی با زنان» در حضور اعضای خانواده‌های

شان اما بدور از چشم رسانه‌ها و مردم ۳۹ ضربه شلاق

زدند.

هم‌زمان، در تاریخ ۱۲ جولای ۲۰۲۴، طالبان در ولایت بدخشان ۸ تن از پسران نوجوان را برای یک روز بازداشت و سپس در حضور مردم، موهای سرشان را تراشیدند. این افراد به آزار و اذیت زنان متهم شده بودند. افزون بر این، مواردی نیز وجود دارد که طالبان شماری از زندانیان را به تبعید و ترک کشور محکوم کرده‌اند. به‌طور مثال یک مصاحبه‌شونده از ولایت غزنی گفته است که محکمه طالبان دو پسرش را به اتهام عضویت در حزب تحریر به دو و نیم سال مجازات حبس و تبعید محکوم نموده است. در فیصله محکمه آمده که این افراد پس از سپری نمودن مدت حبس خود از افغانستان تبعید و تا زمانی‌که طالبان قدرت را در اختیار دارند، نمی‌توانند به این کشور برگردند.

معلومات بدست‌آمده از زندان عمومی ولایت غور نشان می‌دهد که در جریان سال ۲۰۲۴، دست‌کم دو زندانی زن که بین ۱۹ تا ۳۰ سال سن دارند، با اجبار به عقد نکاح یک تن از کارمندان این زندان و یک مرد دیگر از دوستان نزدیک مدیر زندان در آمده و سپس رها شده‌اند. شاهدان عینی گفته‌اند که این دو زن به ازدواج رضایت نداشتند اما ملا امام زندان، بدون توجه به رضایت آن‌ها عقد نکاح را خوانده است. همین‌طور، یک زندانی زن رها شده از این ولایت معلومات داده است که در میان زندانیان زن، کسانی نیز بودند که به دلیل عدم تمکین به خواست‌های جنسی طالبان، بازداشت و زندانی شده بودند.

در همین حال، طالبان در ولسوالی شهدای ولایت بدخشان، سه تن از دختران را به اتهام «روابط عاشقانه با پسران» بازداشت و زندانی کردند. طالبان از این دختران خواسته که با سربازان آن‌ها ازدواج کنند. در یک مورد دیگر، ماموران امر به معروف در ولایت نیمروز، یک زن را به اتهام نداشتن محرم بازداشت نموده و پس از چند ساعت دوباره آزاد کردند. یک تن از این ماموران امر به معروف، شماره تلفن خود را به زن داده و گفته است که دو همسر دارد و می‌خواهد با زن سوم نیز ازدواج کند. او از این زن خواسته که در این زمینه با او همکاری کند.

ب- اجرای مجازات ظالمانه و غیرانسانی

طالبان در این دوره گزارش‌دهی، حداقل ۵۲۴ تن را عمدتاً به اتهام فرار از منزل، رابطه خارج از ازدواج، سرقت، توهین و فریب کاری شلاق زده‌اند که نسبت به سال گذشته که ۹۴۲ مورد بود حدود ۴۴.۳ درصد کاهش یافته است. علاوه بر این، محاکم طالبان در سال ۲۰۲۴، حکم قصاص حداقل ۲ متهم به قتل و حکم سنگسار دو زن متهم به رابطه خارج از ازدواج را اجرا و حکم سنگسار یک زن دیگر را به اتهام رابطه خارج از ازدواج صادر کرده‌اند.

معلومات نشان می‌دهد که طالبان تقریباً در مورد تمامی انواع جرایم، مجازات شلاق را به عنوان مجازات تکمیلی اجرا می‌کنند که بخش عمده‌ی آن دور از انظار عمومی و رسانه‌ها صورت می‌گیرد. در مواردی که مجازات شلاق را به خصوص در ارتباط با جرایم اخلاقی، علنی تطبیق می‌کنند ماموران امر به معروف و امامان مساجد چند روز قبل تبلیغات می‌کنند. ماموران امر به معروف شهر به شهر و قریه به قریه از طریق بلندگو مردم را برای تماشای صحنه مجازات تشویق می‌کنند که در برخی موارد بیش‌ترین تماشا کنندگان را کودکان از جمله دانش‌آموزان مدارس دینی تشکیل می‌دهند.

طالبان هويت متهمان از جمله افرادی که به جرایم غیر اخلاقی و

سرکوب تجمعات مسالمت‌آمیز

طالبان هرگونه اعتراض و انتقاد از سیاست‌های خود را با استفاده از زور و شیوه‌های خشونت‌آمیز سرکوب می‌کنند. چنان‌که در جریان سال ۲۰۲۴ آن‌ها دست‌کم ۲۲ مورد از مجموع ۲۷ تجمع اعتراضی برگزار شده را با خشونت سرکوب نموده و حداقل ۴۲ تن از معترضان را بازداشت و ۲ تن دیگر را به قتل رسانده‌اند. از میان تجمعاتی که طی این مدت برگزار شده ۵ مورد آن در حمایت از طالبان و متبافی در اعتراض به مشکلات و نارسایی‌های موجود از جمله محرومیت زنان و دختران از حق آموزش و تحصیل بوده است.

Photo (C) Marcus Yam / Los Angeles Times

بخش دوم

وضعیت حقوق بشری زنان

در جریان سال ۲۰۲۴، طالبان هم‌چنان به اجرای سیاست‌های تبعیض‌آمیز خود علیه زنان و دختران این کشور ادامه داده و به‌خصوص با وضع «قانون امر به معروف و نهی از منکر»، محدودیت‌ها و چالش‌های بیش‌تری را بر دسترسی زنان به حقوق و آزادی‌های بشری‌شان اعمال کرده‌اند. بر بنیاد شواهد بدست‌آمده، تبعات ناشی از اجرای این قانون عملاً بر تمامی ابعاد زندگی زنان و دختران این کشور سایه انداخته و منجر به تشدید تبعیض در عرصه‌های گوناگون شده است.

تحصیل برایم فراهم شود. پدرم ادامه داد که وقت تان تیر می‌شود، و باید در مورد زندگی و آینده‌ات تصمیم بگیرم. من قبول نکردم، اما چند روز بعد به اجبار من را به عقد نکاح پسر یک دوست‌اش در آورد. پس از آن، تمام آرزوهای که برای ادامه تحصیل خود داشتم از بین رفت.»

یک زن دیگر که عروس و دخترش دانشجویان یک انستیتوت طبی بوده‌اند در مورد آخرین تصمیم طالبان گفته است: «... خداوند آن‌ها را گم کند، آرزوهای عروس و دخترم با خاک یک‌سان شد. آن‌ها هر روز گریه می‌کنند، ناراحت‌اند، نه چیزی می‌خورند و نه چیزی می‌نوشند. من کاملاً دیوانه شده‌ام و هیچ جوابی برای آن‌ها ندارم. فقط خود را به خدا سپرده‌ام، نه راهی برای فرار داریم و نه در این جا می‌توانیم زندگی کنیم. این ظالمان وطن را به جهنم تبدیل کرده‌اند.»

دانشجوی دیگر از ولایت غزنی گفته است: «ما دختران بدبخت هستیم، من دانشجوی سمستر چهارم دانشکده کامپیوتر ساینس بودم که دانشگاه‌ها مسدود شدند. چون به درس خیلی علاقه داشتم، پدرم من را به یک انستیتوت طبی ثبت نام کرد. تا سمستر سوم درس خواندم که این بار انستیتوت‌ها را مسدود کردند. یک عالم آرزو داشتم، کاش می‌ماندند همین سمستر آخر را هم می‌خواندیم. برادرم داکتر است و من هم می‌خواستم مثل او داکتر شوم و هم‌رایش یک‌جا کار کنم. حالا هر شب به یاد روزهای که می‌توانستیم درس بخوانیم، گریه می‌کنم. این وطن برای ما مثل زندان شده است.»

هم‌زمان، طالبان به شناسایی و مسدود کردن آموزشگاه‌های که به‌طور مخفی به دختران محروم از مکتب و دانشگاه، فرصت‌های آموزشی را فراهم کرده بودند نیز، اقدام نموده و به این ترتیب در جریان سال ۲۰۲۴ حد اقل ۳۱ مرکز آموزشی خصوصی به‌شمول آموزشگاه‌های مخفیانه و آنلاین را در بخش‌های گوناگون کشور مسدود نموده و دست‌کم ۴۰ تن از

گزارش‌گرویه سازمان ملل متحد برای حقوق بشر نیز گفته است که نظام تبعیض، جداسازی، بی‌احترامی به کرامت انسانی و حذف که توسط طالبان به‌طور گسترده و سازمان‌یافته اعمال می‌شود، از طریق سیاست‌ها، فرامین و اجبار پیاده می‌شود.^{۱۹}

در این بخش از گزارش به‌طور مشخص به تحلیل و ارزیابی وضعیت حق آموزش، حق کار، حق گشت و گذار آزادانه، حق دسترسی به خدمات بهداشتی و حق دسترسی زنان به عدالت در سال ۲۰۲۴ پرداخته می‌شود.

تشدید محدودیت‌ها بر حق آموزش

حق آموزش در زمره مهم‌ترین حقوق انسانی افراد به شمار می‌رود که اسناد بین‌المللی حقوق بشر آن را به رسمیت شناخته و بر لزوم دسترسی برابر و یک‌سان همه افراد به فرصت‌های آموزشی و تحصیلی تأکید کرده است.^{۲۰} به‌موجب اسناد مذکور، قائل شدن هر نوع تبعیض در برخورداری از این حق بر مبنای جنسیت یا دلایل دیگر، عدول از مقررات یادشده به شمار رفته و نقض حقوق بشر تلقی می‌گردد. با این وجود، طالبان از آگست ۲۰۲۱، با اقدامات تدریجی، سازمان‌یافته و هدفمند از طریق فرمان‌ها، احکام و اعلامیه‌های متعدد حق آموزش را از زنان و دختران در افغانستان سلب نموده‌اند.^{۲۱}

یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد که گروه حاکم در جریان سال ۲۰۲۴ و به‌ویژه پس از نشر «قانون امر به معروف و نهی از منکر» به تشدید محدودیت‌های قبلی اقدام نموده و به این ترتیب، تمامی راه‌های آموزش و تحصیل را بر روی زنان مسدود کرده‌اند. چنان‌که در تاریخ ۲ دسامبر ۲۰۲۴، طالبان در ادامه محرومیت عمدی زنان از حق آموزش و در یک تصمیم تبعیض‌آمیز دیگر به مؤسسات تحصیلات عالی و نیمه عالی طبی دستور دادند که به تحصیل زنان و دختران در این مراکز پایان بدهند. اقدامی که نشانه‌ی واضحی از تأکید طالبان بر تداوم سرکوب هدفمند حقوق و آزادی‌های بشری زنان و دختران این کشور می‌باشد.^{۲۲}

محرومیت عمدی و هدفمند زنان از حق آموزش، پیامدهای غیرقابل‌جبران و زیان‌باری را بر زندگی آنان به همراه داشته است. به‌طور مثال، یک دانشجوی دختر از حوزه قندهار گفته است که: «من دانشجوی سال آخر بودم که انستیتوت‌های طبی را مسدود کردند، چند روز بعد پدرم برایم گفت حالا که اجازه ندارید درس بخوانید، چه تصمیم داری؟ من پاسخ دادم که در خانه به مطالعه‌ام ادامه می‌دهم و امیدوارم روزی دوباره امکان درس و

مدیران و دانش‌آموزان این مراکز را بازداشت و زندانی کرده‌اند.

به عنوان نمونه، اداره امر به معروف در ولایت بادغیس در ماه سپتامبر ۲۰۲۴ فعالیت یک مرکز آموزشی را که برای دختران زمینه آموزش زبان انگلیسی را فراهم کرده بود، مسدود کردند. هم‌چنین، در ماه جولای ۲۰۲۴ استخبارات طالبان، مسئول یک آموزشگاه در ولایت غور را به اتهام آموزش دختران بالاتر از صنف ششم بازداشت و به مدت یک ماه زندانی کردند. در تاریخ ۷ اگست ۲۰۲۴، یک زن که به صورت مخفیانه در ولایت غور برای دختران زبان انگلیسی و خیاطی آموزش می‌داد توسط استخبارات شناسایی و بازداشت شد. طالبان پس از ۲۴ ساعت او را از زندان رها و آموزشگاه‌اش را مسدود کردند.

در ماه اکتبر ۲۰۲۴، طالبان یک مرکز بزرگ آموزشی را که از ده سال به این سو به کودکان یتیم و بی‌سرپرست در ولایت قندهار آموزش می‌داد، مسدود کردند. مسئولان محلی گفته بودند که ساختمان و محل مربوط به این مرکز آموزشی به یک مدرسه دینی اختصاص داده شده و دانش‌آموزانی که نمی‌خواهند آموزش مذهبی ببینند هرچه زودتر این محل را ترک کنند. این کار با اعتراض آموزگاران و ده‌ها دانش‌آموز مواجه شد؛ اما طالبان اعتراض آن‌ها را به شکل خشونت‌آمیز سرکوب و دو تن از مسئولان و اساتید این مرکز را نیز بازداشت کردند. در یک مورد دیگر، در ماه اکتبر ۲۰۲۴، یک مرکز آموزشی در ولایت غزنی که برای زنان زبان انگلیسی، کامپیوتر و خیاطی آموزش می‌داد از طرف طالبان مسدود شد.

همین‌طور، در ماه نوامبر ۲۰۲۴، طالبان مسئول یک مرکز آموزشی در ولایت هرات را به خاطر آموزش دختران بالاتر از صنف ششم بازداشت کردند که پس از چند روز و با ارائه تضمین رها گردید. در تاریخ ۱۰ نوامبر ۲۰۲۴، اداره معارف طالبان به سفارش اداره امر به معروف، ۲ مرکز آموزشی در ولسوالی غازی‌آباد ولایت کنر را که برای دختران بالاتر از صنف ششم آموزش‌های عصری و دینی ارائه می‌کردند، مسدود کردند.

از سوی دیگر، در ۲۸ نوامبر ۲۰۲۴، صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونسف) به دستور طالبان، تمام صنف‌های تعلیمات محلی را که در مناطق دور دست ولایت بامیان برگزار می‌شد، مسدود کرد.

صدها تن از دختران بازمانده از تحصیل، در این صنف‌ها درس می‌خوانند. هم‌چنین یک مؤسسه غیردولتی در ولایت پروان که قبلاً برای دختران بازمانده از تحصیل تا صنف ششم خدمات آموزشی ارائه می‌کرد، در نتیجه اعمال فشار طالبان برنامه‌های آموزشی خود را محدود به آموزش دختران پائین‌تر از صنف چهارم کرده است.

طالبان در ولایت‌های قندهار و بادغیس حتی شرکت زنان و دختران در برنامه‌های آموزش فن و حرفه، برنامه‌های آگاهی عامه در مورد رسیدگی به مشکلات صحتی، روانی و خانوادگی را نیز ممنوع کرده‌اند.

تداوم محرومیت از حق کار

دسترسی برابر به حق کار و شرایط منصفانه‌ی شغلی، بخشی از حقوق انسانی هر فرد می‌باشد که در اسناد متعدد بین‌المللی حقوق بشر، تضمین شده است. به‌همین دلیل قائل شدن هر نوع تبعیض و استثنا بر مبنای جنسیت و تعلقات تباری، مذهبی و زبانی در برخورداری از این حق منع قانونی دارد و نقض حقوق بشر به‌شمار می‌رود.^{۲۳}

با این حال، اما طالبان از زمان بازگشت به قدرت، محدودیت‌ها و شرایط تبعیض‌آمیزی را در مورد حق کار زنان نیز وضع و اجرا نموده‌اند. چنان‌که در حال حاضر زنان تنها در بخش‌های آموزشی و بهداشتی و بخش‌های محدود امنیتی مشروط به رعایت مقررات سخت‌گیرانه‌ی اداره امر به معروف، می‌توانند کار کنند. در همین راستا، وزارت اقتصاد طالبان در ۲۴ دسامبر ۲۰۲۴ با ارسال یک نامه به موسسات داخلی و خارجی مجدداً خواسته‌اند که از استخدام و حضور زنان در محل کار خودداری نموده و به فرمان طالبان مبنی بر ممنوعیت حق کار زنان و دختران در افغانستان عمل نمایند. در این نامه به مؤسسات یاد شده هشدار داده شده که در صورت استخدام یا حضور زنان در محل کار، جواز کارشان لغو و فعالیت‌های‌شان متوقف خواهد شد.

یافته‌های گزارش حاضر نشان می‌دهد که با گذشت هر روز و به‌ویژه پس از قانون جدید امر به معروف، شرایط کار برای زنان در بخش‌های آموزشی و بهداشتی نیز دشوارتر و غیرانسانی‌تر شده است. بر اساس این قانون، زنانی که در شفاخانه‌ها و مراکز بهداشتی کار می‌کنند باید یک مرد از محارم شرعی‌اش را با خود داشته باشند در غیر آن واجد شرایط کار نیستند. این شرط که اکنون در اکثریت ولایت‌های کشور عملی می‌شود، سبب محدودتر شدن دسترسی زنان به حق کار و بروز مشکلات جدی برای

دسترسی محدود به خدمات بهداشتی

اسناد و معاهدات مختلف بین‌المللی دسترسی موثر به خدمات و مراقبت‌های بهداشتی را به مثابه‌ی یک حق بشری برای تمام افراد شناسایی و تضمین کرده است. محرومیت عمدی افراد از این حق بر مبنای جنسیت یا دلایل دیگر، منع قانونی دارد و نقض حقوق بشر به شمار می‌رود. از این رو، دولت‌های متعهد باید اقدامات و تمهیدات لازم را برای تسهیل دسترسی شهروندان به خدمات بهداشتی اتخاذ و اجرا نمایند.^{۲۴}

با این وجود، یافته‌های گزارش حاضر نشان می‌دهد که در سال ۲۰۲۴ وضعیت دسترسی زنان به خدمات بهداشتی و درمانی، به دلیل شرایط تبعیض‌آمیز و سخت‌گیرانه‌ای وضع شده از سوی طالبان، در سراسر کشور و به‌ویژه در روستاها و مناطق دور دست، بدتر شده است. زیرا از یک طرف تعداد کارمندان زن در مراکز درمانی کاهش یافته و از سوی دیگر طالبان موانع و محدودیت‌های شدیدی بر دسترسی زنان به خدمات بهداشتی وضع کرده‌اند. چنان‌که بر اساس قانون امر به معروف، زنان نباید بدون همراه و محرم شرعی برای دریافت خدمات درمانی به شفاخانه‌ها و دیگر مراکز بهداشتی مراجعه کنند. هم‌چنین، در شماری از ولایت‌ها زنان باید دستکش، ماسک و حجاب مورد نظر اداره امر به معروف را داشته باشند تا اجازه‌ی ورود به این مراکز را پیدا نمایند. کارمندان امر به معروف به‌صورت منظم از تمامی این مراکز نظارت نموده و مانع هرگونه تخلف از مقررات پیش‌گفته می‌شوند.

چنان‌که در تاریخ ۳ دسامبر ۲۰۲۴ ماموران امر به معروف به یک مرکز درمانی خصوصی در ولایت غزنی رفته و زنان بدون محرم و بدون «حجاب مناسب» را بیرون کردند. آن‌ها هم‌چنین به مسئولان این مرکز هشدار داده‌اند که در آینده از تداوی و ارائه هرگونه خدمات بهداشتی به زنان بدون محرم و زنانی که «حجاب مناسب» ندارند، خودداری کنند.

خانواده‌ها شده است. با این وجود، زنانی که در بخش‌های یاد شده کار می‌کنند اجازه ندارند در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت کنند. به‌طور مثال مصاحبه‌شوندگان از ولایت بادغیس گفته‌اند که امضای کارمندان زن در نهادهای بهداشتی و آموزشی اعتبار ندارد، آن‌ها نمی‌توانند در جلسات کاری شرکت کنند و نیز نمی‌توانند حساب بانکی داشته باشند.

علاوه‌براین، در شماری از بخش‌های کشور، زنان بدون محرم حتی اگر تنها نان‌آوران خانواده‌های خود هم باشند، اجازه ندارند که برای کار از خانه بیرون شوند. به گونه‌ی مثال یک خانم چهل ساله از حوزه قندهار که تنها نان‌آور فرزندان خود می‌باشد، به رواداری گفته است که او برای حمایت از فرزندانش و تأمین مخارج مورد نیاز خود، لوازم آرایشی زنان را با مراجعه به خانه‌های مردم به فروش می‌رساند؛ اما ماموران امر به معروف او را به دلیل نداشتن محرم از این کار منع کرده‌اند.

هم‌چنین، در تاریخ ۱۲ و ۱۵ آگست ۲۰۲۴، استخبارات طالبان در ولایت دایکندی دو تن از دخترانی را که دکان خیاطی داشتند، شناسایی و بازداشت نمودند.

با توجه به آن‌چه مطرح شد، اجرای قانون امر به معروف در واقع بخشی از تلاش‌های سازمان یافته و هدفمند طالبان برای حذف کامل زنان از عرصه‌ی زندگی اجتماعی و نقض حقوق و آزادی‌های بشری آنان به شمار می‌رود که در حال حاضر به صورت گسترده اجرا می‌شود. چنان‌که کارمندان امر به معروف به‌طور مستمر از محل کار زنان در شفاخانه‌ها و مراکز آموزشی نظارت می‌کنند تا از اجرای این قانون اطمینان حاصل کنند. بنابراین، شرایط سخت‌گیرانه‌ی ناشی از اجرای قانون مذکور، بی‌حرمتی صریح به کرامت و شأن انسانی زنان در افغانستان به شمار می‌رود که طالبان آن را با توجیه دینی و با توسل به تهدید و ارباب عملی می‌کنند.

A woman wearing a dark blue hijab and a face veil is holding a newborn baby. The baby is wrapped in a light blue blanket with a pattern of small blue circles and is crying. The woman is looking down at the baby with a concerned expression. The background is slightly blurred, showing what appears to be a hospital or clinic setting.

هم‌چنین، طالبان اختلاط مردان و زنان در شفاخانه‌ها و مراکز درمانی را منع نموده و بخش‌های مردانه و زنانه را کاملاً جدا کرده‌اند. بنابراین زنان برای دریافت خدمات درمانی باید به بخش‌های زنانه این مراکز مراجعه کنند و در مواردی که نیاز است برای تداوی به داکتران مرد مراجعه نمایند، باید محرم شرعی و حجاب مورد نظر اداره امر به معروف را داشته باشند؛ اما اجازه ندارند به صورت مسقیم با داکتران مرد صحبت کنند. هر نوع مکالمه به واسط مردانی که آن‌ها را همراهی می‌کنند صورت می‌گیرد.

از سوی دیگر، زنانی که در مراکز درمانی دولتی کار می‌کنند نیز باید مقررات یاد شده را رعایت نموده و یک مرد از محارم شرعی‌اش را با خود داشته باشند. هر نوع تخلف در موارد یاد شده، عواقبی چون اخراج از کار و دیگر اشکال مجازات را به همراه دارد.

قابل یادآوری است که اجرای مقررات اداره امر به معروف از جمله الزام زنان به داشتن محارم شرعی به منظور دریافت خدمات بهداشتی، از یک ولایت تا ولایت دیگر متفاوت است. به طور مثال در شماری از ولایات‌ها زنان به شرط رعایت نوع حجابی که طالبان می‌خواهند، اگر محرم شرعی هم نداشته باشند می‌توانند برای دریافت خدمات درمانی به بخش‌های زنانه مراکز بهداشتی مراجعه کنند و در برخی از بخش‌های کشور، زنان بدون محرم شرعی می‌توانند با یک کودک یا زن کهن سال به این مراکز مراجعه نمایند. همین‌طور، شرط داشتن محرم برای زنانی که در مراکز درمانی کار می‌کنند در تعدادی از مراکز خصوصی از جمله در شهر کابل عملی نمی‌شود.

علاوه بر محدودیت‌های که توضیح داده شد، معلومات بدست آمده از حوزه قندهار نشان می‌دهد که طالبان معاش کارمندان مراکز درمانی از جمله معاش پرستاران را در ماه جولای از ۱۸ هزار افغانی در ماه به ۶ هزار افغانی کاهش داده اند. این تصمیم سبب شده است که نیروهای مجرب و مسلکی این مراکز اعم از زنان و مردان وظایف خود را ترک کنند. هم‌چنین، پس از لغو جواز کار موسسه اداره و انکشاف صحت (OHPM) در حوزه جنوبی کشور، فعالیت مراکز بهداشتی که قبلاً در بخش کودک و مادر فعالیت می‌کردند، متوقف یا با مشکل مواجه شده است. جواز کار مؤسسه مذکور به دلیل عدم تبعیت از خواسته‌های طالبان لغو شده است.

گزارش‌های نیز از سو استفاده فرماندهان محلی از امکانات و داروی موجود در مراکز بهداشتی حوزه قندهار وجود دارد.

به‌طور مثال یک مصاحبه‌شونده گفته است که دارو و مواد غذایی مربوط به کودکان دچار سو تغذیه توسط طالبان حیف و میل می‌شود. فرماندهان محلی طالبان این داروها را برای خانواده‌های خود می‌گیرند و در مواردی حتی خودشان آن را مصرف می‌کنند، «چون باور دارند که استفاده از این نوع دارو توانایی جنسی آن‌ها را افزایش می‌دهد.»

در همین حال، در شمار دیگر از بخش‌های کشور، طالبان کاندوم‌ها و داروهای پیش‌گیری از بارداری را از دواخانه‌ها جمع‌آوری نموده و استفاده آن‌ها را منع کرده اند. مصاحبه‌شوندگان گفته‌اند که طالبان در توجیه این اقدام خود گفته که «زنان و مردان مسلمان باید فرزندان زیادی به دنیا بیاورند تا امت و پیروان حضرت محمد افزایش یابد.» همین‌طور، در ولایت هرات، اداره امر به معروف به شفاخانه‌ها و مراکز بهداشتی دولتی و خصوصی دستور داده که عمل پیوند کلیه و کاشت مو را متوقف کنند چون حرام و ممنوع است.

با این همه، محدودیت‌های یاد شده، تأثیرات منفی و زیانباری بر دسترسی زنان به خدمات بهداشتی و درمانی به‌جا گذاشته و به‌خصوص به بدتر شدن وضعیت در ولسوالی‌ها و مناطق دور دست منجر شده است.

نقض حق گشت و گذار آزادانه

حق گشت و گذار آزادانه یکی از مهم‌ترین مصادیق حقوق بشر است که تضمین می‌کند افراد آزادانه و بدون هیچ‌گونه محدودیت‌های غیرموجه و تبعیض‌آمیز، در داخل کشور و خارج از آن رفت و آمد و محل اقامت خود را انتخاب کنند.^{۳۵} دولت‌های متعاقد موظف‌اند که ضمن پرهیز از اقدامات تبعیض‌آمیز، هم‌چنین حقوق زنان را در زمینه گشت و گذار آزادانه به‌صورت برابر با مردان تضمین کنند.^{۳۶}

با این وصف، از آگست ۲۰۲۱ به این طرف حق گشت و آزادانه ی زنان به دلیل سیاست‌ها و اقدامات تبعیض‌آمیز گروه حاکم، به‌طور گسترده محدود شده است. چنان‌که در حال حاضر زنان حق دسترسی آزادانه به اماکن تفریحی، ورزشی، زیارتگاه‌ها، فروشگاه‌ها و دیگر اماکن عمومی را ندارند. نمی‌توانند بدون محرم در رستوران‌ها غذا بخورند، از وسایل حمل و نقل عمومی استفاده کنند و در داخل کشور یا خارج از آن سفر نمایند. این محدودیت‌ها اخیراً به دلیل اجرای «قانون امر به معروف و نهی از منکر» تشدید نیز شده است. طوری‌که زنان نمی‌توانند بدون حجاب مورد نظر طالبان و همراهی یک مرد از محارم شرعی خود، به بیرون از خانه حتماً برای خریداری لباس و مواد غذایی بروند. زنان حق ندارند در حضور مردان نامحرم صحبت کنند، شعر و یا غزل بخوانند. همین‌طور، در شماری از ولایات‌ها زنان نمی‌توانند در برنامه‌های زنده رسانه‌ها به‌شمول برنامه‌های مذهبی تماس بگیرند و رسانه‌ها نیز اجازه ندارند که صدای زنان را در اعلانات بازرگانی و دیگر برنامه‌های خود به نشر برسانند. زیرا «قانون امر به معروف و نهی از منکر» صدای زنان را «عورت» گفته و طالبان اکنون

این حکم قانون خود را به صورت گسترده چنان که در بخش‌های قبلی این گزارش نیز مطرح شد، اجرا می‌کنند.

هم‌زمان، دکان‌ها و فروشگاه‌های شهر از فروختن لباس و مواد غذایی به زنان بدون محرم منع شده‌اند و اگر کسی به این دستور اداره امر به معروف عمل نکنند، بازداشت یا مجازات خواهند شد. در این مورد یک تن از دکانداران ولایت قندهار گفته است که او به خاطر فروختن مواد غذایی به یک زن بدون محرم، توسط کارمندان امر به معروف بازداشت و برای یک روز زندانی شده است. بنابراین، در حال حاضر زنان در ولایت‌های قندهار، هلمند و زابل و بخش‌های شرقی کشور اگر به خاطر خریدن لباس یا مواد غذایی به شهر می‌روند، باید یک مرد محرم آن‌ها را همراهی کند و نیز صورت‌شان کاملاً پوشیده باشد. آن‌ها اجازه ندارند به طور مستقیم با دکاندار صحبت کنند؛ بلکه هرگونه گفت و گو و پرسش و پاسخ باید از طریق مردانی که آن‌ها را همراهی می‌کنند صورت بگیرد.

یک زن از ولایت غور گفته است که: «شوهرم به سفر

رفته بود و من برای خریداری مواد غذایی در حالی که

حجاب کامل داشتم به بازار رفتم. اما با رفتار

خشونت‌آمیز و تحقیر و توهین ماموران امر به معروف

مواجه شدم. آن‌ها به من گفتند که تو به خاطر فساد

اخلاقی از خانه بیرون شده‌ای و باید مجازات شوی. اما

من با گریه و التماس به آن‌ها گفتم که شوهرم خانه

نیست و من باید مواد غذایی خریداری کنم. ماموران

امر به معروف به حرف‌های من اعتنا نکردند و به اجبار

من را به دوباره به خانه فرستادند، بدون آن که بتوانم

چیزی خریداری کنم.»

در تاریخ ۱ دسامبر ۲۰۲۴ ماموران امر به معروف و نهی از منکر طالبان یک زن را در ولایت هرات از داخل یک فروشگاه بازداشت و به زندان منتقل کردند. طالبان دلیل بازداشت او را «ارتباط نامشروع» اعلام کردند. این زن پس از یک‌ونیم ماه با تلاش بزرگان محل از زندان رها شد. او گفته است که: «... بی‌گناه توسط طالبان بازداشت شدم و حالا با مشکلات خانوادگی مواجه می‌باشم؛ زیرا شوهرم می‌گوید تو مدتی در زندان طالبان بودی و دیگر زن نیستی.»

در یک رویداد مشابه دیگر، ماموران امر به معروف طالبان در تاریخ ۲ دسامبر ۲۰۲۴، مانع ورود زنان به یک زیارتگاه در ولسوالی جغتوی ولایت غزنی شدند. آن‌ها گفتند که «حضور زنان در زیارتگاه‌ها بدعت و موجب ترویج فحشا می‌شود.» هم‌چنین یک زن دیگر از ولایت دایکندی گفته است که به خاطر خریداری مواد غذایی به شهر رفته بود و به دلیل نداشتن محرم توسط کارمندان امر به معروف بازداشت و به این اداره منتقل شد. او با ارائه تضمین از سوی شوهرش، دوباره رها شد.

یک زن دیگر نیز از این ولایت گفته است که: «در ماه دسامبر ۲۰۲۴، زمانی که با فرزندان خود به یک زیارتگاه می‌رفتم، با ممانعت دو تن از طالبان مواجه شدم. من التماس کردم که اجازه بدهند داخل زیارتگاه شوم اما آن‌ها گفتند تو زن لوده بی‌صاحب این‌جا به زیارت نیامده‌ای بلکه به خاطر فاحشه‌گری و رفیق بازی آمده‌ای. وقتی پاسخ دادم که آیا دیده‌اید که با کسی ارتباط دارم؟ با قنطاق تفنگ به شانه‌ام زدند و با شلاقی که در دست داشتند من را لت و کوب و از زیارت بیرون کردند. شماره شوهرم را به آن‌ها دادم. از شوهرم خواست که به زیارتگاه بیاید، پرسید با این خانم چه نسبتی داری؟ شوهرم جواب داد که زنم است. سپس به شوهرم گفتند لعنت خدا بر تو شوهر که زنت را تنها می‌گذاری تا به زیارت بیاید وقتی شوهرم گفت مگر زیارت آمدن جرم است او را لت و کوب نموده و با خود به اداره امر به معروف بردند. او را به مدت ۲۴ ساعت زندانی کردند.

اداره امر به معروف به رانندگان نیز دستور داده که از انتقال زنان بدون محرم و بدون حجاب خودداری کنند و اگر کسی به این دستور عمل نکنند، مجازات خواهند شد. با این وجود، یافته گزارش حاضر نشان می‌دهد که در جریان ۶ ماه دوم سال ۲۰۲۴، دست‌کم ۲۰ تن از رانندگان سه چرخه در مرکز ولایت غزنی به خاطر انتقال زنان بدون محرم، بازداشت و به‌طور موقت زندانی شده‌اند. در این مورد یوناما نیز در گزارشی گفته است که ماموران امر به معروف و نهی از منکر طالبان به مراکز بهداشتی، دکان‌ها، بازارها و رستوران‌ها دستور داده اند که به زنانی بدون محرم خدماتی ارائه نکنند.^{۲۷}

علاوه بر این، در تاریخ ۷ اکتبر ۲۰۲۴، اداره امر به معروف طالبان در ولسوالی لعل و سرجنگل ولایت غور اعلام کردند که پس از این «زنان بیوه و بدون سرپرست» حق گشت و گذار و کار در بیرون از خانه را ندارند و اگر کسی از میان این زنان در محل کار یا بازار دیده شود، بازداشت خواهند شد. این دستور بعداً در سایر ولسوالی‌های این ولایت نیز اعلام شد.

عدم دسترسی به عدالت

اسناد بین‌المللی حقوق بشر از حق همه افراد اعم از زنان و مردان برای دسترسی به محاکم مستقل و بی‌طرف حمایت می‌کند.^{۲۸} چنان‌که کنوانسیون رفع هرگونه تبعیض از زنان، کشورهای عضو را

مکلف کرده که با اتخاذ تدابیر قانونی و اجرایی، دسترسی برابر زنان به عدالت، حمایت‌های قانونی، محاکم و نهادهای قضایی را برای رسیدگی به شکایات و دفاع از حقوق آن‌ها تضمین نمایند.^{۲۹}

با این وجود، در حال حاضر هیچ ساز و کار حقوقی در نظام عدلی و قضایی طالبان که از زنان قربانی خشونت و نقض حقوق بشر حمایت کند، وجود ندارد و با توجه به شرایط سختگیرانه‌ی موجود، زنان آسیب دیده و متضرر، به خصوص در ولسوالی‌ها و مناطق دور دست امکان دادخواهی و دسترسی به عدالت را پیدا نمی‌کنند. زیرا از یک طرف قانون امر به معروف طالبان به زنان بدون محرم شرعی اجازه‌ی بیرون شدن از خانه را نمی‌دهند و از سوی دیگر، به دلیل رویکرد تبعیض آمیز نهادهای عدلی و قضایی طالبان، زنانی که از خشونت و نقض حقوق بشر متضرر شده‌اند، نمی‌توانند به صورت موثر از حمایت‌های قانونی برخوردار شوند. بنابراین، بخش عمده‌ی از مظالم و خشونت‌های اعمال شده بر زنان در افغانستان، بدون هر نوع رسیدگی قانونی باقی می‌ماند و قربانیان مجبور به تحمل آن هستند.

الف - بد رفتاری با قربانیان خشونت علیه زن در نهادهای و عدلی و قضایی طالبان

یک قاضی طالبان گفته است که «خشونت و بد رفتاری با زنان، حق شوهران است و زنان نباید از آن شکایت کنند». قاضی دیگر باور دارد که «حمایت از زنان در برابر خشونت و رسیدگی به شکایات آن‌ها در محاکم، میراث دوران جمهوریت و عامل از هم پاشیدگی خانواده‌ها می‌باشد.» با این وجود، معلومات بدست آمده نشان می‌دهد زنانی که برای درخواست تفریق یا شکایت از خشونت‌های خانگی به محاکم طالبان مراجعه می‌کنند، عمدتاً با برخورد تبعیض آمیز، بد رفتاری و تحقیر و توهین مواجه می‌شوند.

به‌طور مثال یک مصاحبه‌شونده زن از ولایت هرات گفته است که او برای درخواست طلاق از شوهرش به محکمه مراجعه کرده بود که از سوی قاضی مورد تحقیر و توهین قرار گرفت. «...قاضی به من گفت برو با شوهرت زندگی کن، من بیکار نیستم که با تو زن شیعه هزاره وقت خود را ضایع کنم.»

یک زن دیگر از ولایت بامیان گفته است که «به خاطر خشونت و بد رفتاری‌های شوهرم، به محکمه‌ی طالبان رفتم. به من اجازه‌ی صحبت کردن نمی‌دادند و به شکایتم توجهی نمی‌کردند. به همین

ب- فقدان روش یکسان برای رسیدگی به حق میراث زنان

به تنها موردی که نهادهای عدلی و قضایی طالبان به آن رسیدگی می‌کنند، درخواست زنان برای دسترسی به حق میراث است. اما مشکلاتی مانند الزام زنان به داشتن محارم شرعی، عملاً دسترسی آن‌ها به نهادهای قضایی را محدود کرده است. از جانب دیگر، طالبان روش یکسانی برای رسیدگی به این‌گونه پرونده‌ها ندارند. به‌طور مثال در برخی از ولایت‌ها محاکم به آن رسیدگی می‌کنند و در برخی دیگر، اداره امر به معروف یا جرگه‌ها و نهادهای غیرقضایی.

در ولایت‌های غزنی، خوست، پکتیا و پکتیکا ادارات امر به معروف به هردو مورد خشونت‌های خانگی و دعاوی مربوط به حق میراث زنان رسیدگی می‌کنند. در حالی که در ولایت‌های قندهار، زابل، هلمند و بامیان محاکم طالبان به شکایت زنان در مورد میراث صلاحیت رسیدگی را دارند. یک مصاحبه‌شونده از ولایت بامیان گفته است که محاکم طالبان یک روز از هفته را برای این کار اختصاص داده و زنان مشروط به داشتن محرم و پوشاندن صورت خود، می‌توانند در محاکم حضور یابند؛ اما حق ندارند به‌طور مستقیم با هیات قضایی که همه مردان هستند، صحبت کنند. چیزی را که می‌خواهند آهسته و بدون آن‌که صدای شان شنیده شود به مردان همراه خود بگویند سپس مردان آن‌را به قضات منتقل می‌کنند.

هم‌چنین، در شماری از ولایت‌ها، خشونت‌های خانگی و شکایات مربوط به حق میراث زنان حتا اگر در نهادهای رسمی طالبان ثبت شده باشد، برای رسیدگی به ملا امامان مساجد، جرگه‌ها و دیگر نهادهای غیرقضایی ارجاع می‌شود. با این وجود، اخیراً وزارت امر به معروف طالبان اعلام کرده که یک شماره خاص را برای ثبت شکایت‌های زنان در مورد عدم پرداخت نفقه، خشونت‌های خانگی و حق میراث اختصاص داده که زنان می‌توانند به آن تماس بگیرند و خواست و شکایت خود را مطرح نمایند.

خاطر اعتراض کردم و این باعث شد که مرا از محکمه بیرون کند. قاضی مرا «فاحشه و نجس» خواند و گفت «زنانی مانند شما جامعه اسلامی را خراب کرده. حالا یک زن در برابر حکم شریعت اعتراض می‌کند.» یک وکیل مدافع از ولایت قندهار گفته است که یک زن از این ولایت به دلیل اعتیاد شوهرش به مواد مخدر و خشونت‌های مداوم خانگی، به محکمه شکایت و درخواست تفریق نموده بود. اما محکمه هیچ علاقه‌ای به خواست این زن نشان نداد و او مجبور شد از شکایتش صرف نظر کند.

در یک مورد دیگر، یک زن از ولایت بادغیس که به دلیل خشونت و بدرفتاری مکرر، به خانه پدر خود پناه برده بود، توسط طالبان بازداشت و زندانی شد. او درخواست طلاق داده بود و محکمه گفته بود در بدل پرداخت هفت صد هزار افغانی به شوهرش، به طلاق خلع حکم و او را از زندان رها خواهد کرد.

با توجه به آن‌چه توضیح داده شد، محاکم طالبان در شماری از ولایت‌ها از جمله قندهار، ارزگان و زابل فرایند رسیدگی به شکایت زنان در مورد درخواست تفریق و میراث را عمده‌اً پیچیده کرده تا زنان از مراجعه به محاکم برای ثبت این‌گونه شکایت‌ها صرف نظر کنند. به‌طور مثال، رسیدگی به شکایت زنان در موارد یاد شده، مشروط به حاضر کردن شهود است که در شرایط کنونی چنین چیزی امکان پذیر نیست. اگر زنان به رغم همه مشکلات و محدودیت‌ها بتوانند شهود را به محکمه معرفی و حاضر کنند، قضات معمولاً ظاهر و نوع پوشش آن‌ها را بهانه می‌گیرند و می‌گویند چون ظاهر شان «خلاف سنت و شریعت است» لذا صلاحیت شهادت دادن را ندارند.

بخش سوم

وضعیت گروه‌های قومی و مذهبی آسیب‌پذیر

یافته‌های گزارش حاضر نشان می‌دهد که اقلیت‌های قومی و مذهبی در معرض حملات هدفمند قرار دارند و در برخورداری از خدمات دولتی، دسترسی به کمک‌های بشردوستانه، منابع و امکانات ملی با تبعیض و محدودیت‌های گسترده‌ای روبرو هستند.

هم‌چنین، طالبان کارمندان ادارات دولتی را بر اساس معیارهای قومی، مذهبی، زبانی و ایدئولوژیک استخدام یا برکنار کرده‌اند. همین‌طور، در جریان سال ۲۰۲۴ آن‌ها به سرکوب افکار و عقاید مذهبی متفاوت اقدام نموده و شرایط سخت‌گیرانه‌ای را بر اجرای مراسم، اعمال و مناسک مذهبی وضع کرده‌اند.

حملات هدفمند علیه اقلیت‌های قومی و مذهبی

هرچند با بازگشت طالبان به قدرت در آگست ۲۰۲۱، جنگ و منازعات مسلحانه و به تبع آن تلفات غیرنظامیان در سراسر کشور کاهش یافته؛ اما خشونت‌های هدفمند بر اقلیت‌های قومی و مذهبی کماکان ادامه پیدا کرده است. چنان‌که در تاریخ ۱۲ سپتامبر ۲۰۲۴، مردان مسلح ۱۴ مرد هزاره را در منطقه مرزی بین ولایت دایکندی و ولایت غور، به دلیل هویت قومی و مذهبی‌شان به قتل رسانده و ۶ تن دیگر را زخمی کردند. داعش بعداً مسئولیت این حمله را بر عهده گرفت.^{۳۰}

در تاریخ ۱۲ جولای ۲۰۲۴، طالبان یک تن از شیعیان را در شهرک جبرئیل ولایت هرات به خاطر حمل پرچم عزاداری عاشورا با شلیک گلوله به قتل رساندند.

در تاریخ ۲۸ سپتامبر ۲۰۲۴، یک جوان هزاره در مسیر غور- هرات توسط افراد ناشناس به قتل رسید و همین‌طور در ۳ نوامبر ۲۰۲۴ در نتیجه یک حمله بر مراسم مذهبی شیعیان در مرکز ولایت سرپل، دست‌کم دو نفر کشته و ۲۰ تن دیگر زخمی شدند. طالبان بعداً اعلام کردند که شش عضو گروه داعش را به اتهام ارتباط داشتن در این حمله بازداشت کرده‌اند.^{۳۱}

هم‌چنین، در ۲۱ نوامبر ۲۰۲۴، افراد مسلح در ولسوالی نهرین ولایت بغلان ۱۱ تن از پیروان تصوف را حین عبادت، به قتل رساندند. دولت اسلامی ولایت خراسان مسئولیت این حمله را بر عهده گرفت.^{۳۲}

تبعیض علیه گروه‌های قومی و مذهبی در ارائه خدمات دولتی

در حالی‌که اسناد بین‌المللی حقوق بشر بر مصونیت افراد از هرگونه تبعیض از حیث نژاد، جنس، زبان و مذهب و به‌ویژه تضمین دسترسی برابر به منابع و فرصت‌ها در تمامی زمینه‌های مادی و معنوی تأکید کرده است.^{۳۳} اما یافته‌های گزارش حاضر نشان می‌دهد که طالبان گروه‌های قومی و مذهبی آسیب‌پذیر را به صورت عمدی و تبعیض‌آمیز از دسترسی برابر به خدمات دولتی، پروژه‌های انکشافی، کمک‌های بشردوستانه و منابع ملی محروم کرده‌اند.

به‌طور مثال، در ولایت بدخشان طالبان در مناطقی که پیروان مذهب اسماعیلیه زندگی می‌کنند، هیچ پروژه انکشافی را تطبیق نکرده و به این ترتیب آن‌ها را از خدمات دولتی به صورت تبعیض‌آمیز محروم کرده‌اند. مصاحبه‌شوندگان گفته‌اند که بیش‌ترین پروژه‌ها در چهار سال گذشته، در ولسوالی وردوج، زادگاه دو تن از مقامات این گروه، تطبیق شده است. در ولایت‌های فراه و نیمروز نیز طالبان در توزیع امکانات و تخصیص پروژه‌های انکشافی نسبت به مناطقی که بلوچ‌ها و شیعیان در آن زندگی می‌کنند رفتار تبعیض‌آمیز دارند. هم‌چنین در ولایت دایکندی طالبان به تمامی موسسات دستور داده که پروژه‌های خود را در ولسوالی «گیزاب»، که قبلاً بخش‌های از آن مراکز تجمع و فعالیت نظامی این گروه بوده است، تطبیق نمایند.

همین‌طور، در ولایت بامیان نیز طی چهار سال گذشته هیچ پروژه‌ی انکشافی قابل توجه تطبیق نشده و اخیراً طالبان اعلام کرده‌اند که از درآمد معادن سرب و جست این ولایت، در بخش‌های دیگر از افغانستان بند آب، جاده و شفاخانه می‌سازند. مصاحبه‌شوندگان از این ولایت گفته‌اند که طالبان کمک‌های بشر دوستانه را نیز عمدتاً در مناطقی از ولسوالی‌های کهمرد، سیغان و شیرا اختصاص می‌دهند و به سایر ولسوالی‌های که هزاره‌ها در آن زندگی می‌کنند، توجهی ندارند.

در ولایت پروان، طالبان بیش‌ترین پروژه‌های انکشافی و کمک‌های بشردوستانه را به دو ولسوالی شینواری و سیاه‌گرد که بخش‌های از آن در زمان جنگ با دولت جمهوری اسلامی افغانستان، تحت نفوذ این گروه بوده است اختصاص می‌دهند. طالبان در ولسوالی لعل و سرچنگل که هزاره‌ها و شیعیان زندگی می‌کنند، منطقه رضاها در مرکز ولایت و در ولسوالی دولتیار ولایت غور که باشندگان آن عمدتاً تاجیک‌ها هستند، مانع تطبیق پروژه‌ها و برنامه‌های انکشافی شده و نیز این مناطق را به صورت عمدی از کمک‌های بشردوستانه به دور نگه داشته‌اند.

در همین‌حال، باشندگان ولایت غزنی از توزیع ناعادلانه کمک‌های بشردوستانه شکایت دارند. یک مصاحبه‌شونده از این ولایت گفته است که: «در ماه اکتبر ۲۰۲۴، طالبان از مرکز ولایت، بسته‌های مواد غذایی را برای توزیع در روستاهای ولسوالی واغظ فرستاده بودند. ما به نمایندگی از روستای بلبل که یک منطقه هزاره نشین است به مرکز ولسوالی رفتیم تا سهم روستای خود از این کمک‌ها را بگیریم. اما هیئت طالبان به ما گفتند که شما در بیست سال جمهوریت تمام کمک‌ها را خوردین، چند سال بمانید که دیگران از این کمک‌ها استفاده کنند.»

در دیگر بخش‌های کشور نیز، طالبان تلاش می‌کنند تا از امکانات دولتی و کمک‌های بشردوستانه برای حمایت از افراد متعلق به گروه خود استفاده نمایند. در این مورد مسئول یک نهاد مددکاران از ولایت قندهار گفته است که آن‌ها تصمیم داشتند به خانواده‌ها و افرادی که به کشور بازگشته‌اند، کمک‌های اولیه توزیع نمایند و زمانی که در این مورد با مسئولان محلی طالبان صحبت کردند، آن‌ها لست ۱۵۰ نفر از افراد خود را برای دریافت این کمک‌ها فرستادند.

تبعیض در استخدام

تضمین حق کار برای تمامی افراد و فراهم آوردن شرایط عادلانه کاری، تأمین امنیت شغلی و جلوگیری از استخدام یا اخراج کارکنان دولتی بر اساس ویژگی‌های قومی، زبانی و مذهبی از جمله اصولی است که در اسناد بین‌المللی حقوق بشر آمده است.^{۳۴} با این حال افرادی که از قومیت و گروه‌های مذهبی مختلف، با ایدئولوژی و فکر طالبان هم‌سو نباشند و به‌ویژه اقلیت‌های قومی و مذهبی، نمی‌توانند در ادارات دولتی تحت کنترل طالبان و به‌خصوص در سطوح تصمیم‌گیری راه پیدا کنند. گروه حاکم طی چهار سال گذشته، کارکنان متعلق به این اقلیت‌ها را به‌طور گروھی از ادارات دولتی اخراج نموده و افراد خود را بدون رعایت شرایط قانونی، در بخش‌های مختلف ادارات دولتی منصوب کرده‌اند.

بنابراین، طالبان به استخدام افرادی اولویت می‌دهند که سابقه عضویت در این گروه را داشته و با فکر و ایدئولوژی آن‌ها هم‌سو باشند. به همین دلیل، داوطلبان قبل از استخدام باید توسط اداره استخبارات تأیید شوند. چنان‌که شواهد بدست‌آمده نشان می‌دهد که اداره استخبارات طالبان در ولایت قندهار کسانی را که در حکومت پیشین کار کرده‌اند تأیید نمی‌کنند و در مواردی حتا مانع استخدام این افراد در سازمان‌های غیردولتی نیز شده‌اند.

در ولایت تخار استخدام کارکنان دولتی بر اساس تعلق به مذهب حنفی و عضویت در گروه طالبان انجام می‌شود. در هرات، طالبان کارمندان متعلق به اقلیت‌های قومی را که در دوران حکومت جمهوری در ادارات دولتی مشغول به کار بودند، برکنار کرده‌اند. در ۶ ولسوالی ولایت بدخشان که اکثریت باشندگان آن‌ها را پیروان مذهب اسماعیلی تشکیل می‌دهند، یک نفر از آن‌ها در ادارات دولتی حضور ندارند و در چهار ولسوالی دیگر که جمعیت قابل توجهی از این اقلیت مذهبی زندگی می‌کنند، هیچ فردی به نمایندگی از آن‌ها در ادارات محلی وجود ندارد.

در ولایت نیمروز، طالبان اقدام به تصفیه ادارات دولتی از کارمندان دولتی متعلق به اقلیت‌های قومی و مذهبی نموده و آن‌ها را با اعمال فشار و بهانه‌های گوناگون مجبور به کناره‌گیری کرده‌اند. در حال حاضر هیچ فردی از اقلیت‌های قومی و مذهبی در سطوح تصمیم‌گیری اداره محلی طالبان حضور ندارد. در حالی که پیش از این، مسئولان تعدادی از ادارات دولتی شیعه مذهب بودند اما هیچ کدام از آن‌ها در این سمت‌ها باقی نمانده‌اند. هم‌چنین، در تاریخ ۱۲ دسامبر ۲۰۲۴ طالبان ۱۲ تن از استادان دانشگاه سید جمال‌الدین افغانی در ولایت کنر را به اتهام سلفی بودن برکنار کردند.

در ولایت‌های دایکندی، بامیان و غزنی نیز طالبان به برکناری گروھی هزاره‌ها از ادارات محلی اقدام نموده و به جای آن‌ها افراد متعلق به گروه خود را منصوب کرده‌اند. چنان‌که در ولایت غزنی هیچ فردی از هزاره‌ها در سمت‌های ریاست و آمریت ادارات دولتی حضور ندارند. به این ترتیب در ولایت دایکندی نیز افراد مربوط به این گروه قومی نمی‌توانند در سمت ریاست ادارات دولتی استخدام شوند.

افزون بر این، معلومات بدست آمده نشان می‌دهد که

طالبان در ولایت فاریاب به فارغ‌التحصیلان زبان و

ادبیات اوزبیکی اجازه‌ی شرکت در آزمون استخدام

بست‌های ملکی را نداده‌اند.

اعمال محدودیت بر آزادی‌های مذهبی

بر اساس آنچه در اسناد و معاهدات بین‌المللی حقوق بشر آمده است، آزادی مذهبی متضمن آزادی عقیده و آزادی در اجرای تعلیمات و مراسم دینی است.^{۳۵} میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، آزادی ابراز مذهب یا معتقدات خواه به‌طور فردی یا جمعی خواه به‌طور علنی یا در خفا و آزادی در اجرای عبادات، آداب، اعمال و تعلیمات مذهبی را به رسمیت شناخته است.^{۳۶} همین‌طور، سند مذکور اعلام نموده که اشخاص متعلق به اقلیت‌های نژادی، قومی و دینی حق دارند به‌طور خصوصی یا عمومی، آزادانه و بدون مداخله یا اعمال هر نوع تبعیض، از فرهنگ خاص خود بهره‌مند باشند، به دین خود معترف بوده و بدان عمل و از زبان خاص خود استفاده کنند.^{۳۷} با این حال، طالبان به‌طور مستمر به سرکوب افکار و عقاید مذهبی مختلف پرداخته و آزادی‌های مذهبی را به‌طور چشمگیری محدود کرده‌اند.

چنان‌که آن‌ها تدریس فقه جعفری در دانشگاه‌ها و مکاتب را منع نموده و اکنون به دانش‌آموزان و دانشجویان متعلق به این گروه مذهبی، فقه حنفی را آموزش می‌دهند. در ولایت‌های بامیان، دایکندی، غزنی و غور طالبان همه کتاب‌های فقه جعفری را از کتابخانه‌ها، دانشگاه‌ها و مکاتب جمع‌آوری نموده‌اند.^{۳۸} در ادامه‌ی این محدودیت‌ها، طالبان در جریان سال ۲۰۲۴ با دستور شفاهی ورود کتاب‌ها و دعا نامه‌های مذهبی شیعه به افغانستان را نیز ممنوع کرده‌اند.

در تاریخ ۵ سپتامبر ۲۰۲۴، طالبان حین گشایش یک کتاب‌خانه در ولسوالی جغتوی ولایت غزنی دست‌کم ۲۰ عنوان کتاب مربوط به فقه جعفری را از این کتاب‌خانه جمع‌آوری نمودند. هم‌زمان، «کمیته بررسی و جمع‌آوری کتاب‌های ممنوعه» که متشکل از نمایندگان ادارات استخبارات، اطلاعات و فرهنگ، شورای علماء، دانشگاه ولایت غزنی و ریاست تعقیب احکام و فرامین می‌باشد، دست‌کم ۱۱۰ عنوان کتاب در مورد فقه جعفری، موضوعات سیاسی، تاریخ ادیان، فلسفه و تروریسم را از کتاب‌خانه یک دانشگاه خصوصی جمع‌آوری و به ریاست اطلاعات و فرهنگ منتقل کردند. کمیته مذکور به مسئولان این دانشگاه هشدار داد که از نگهداری و توزیع این‌گونه کتاب‌ها به دانشجویان خودداری کنند. هم‌چنین، کمیته بررسی و جمع‌آوری کتاب‌های ممنوعه، یک باب کتاب‌خانه عمومی را در ولسوالی جاغوری ولایت غزنی مسدود نموده و سه جلد کتاب فقه حنفی را به مساجد اهل تشیع توزیع کردند. اداره امر به معروف به ملا امامان این مساجد دستور داده که محتوای این سه کتاب را به مردم تدریس و پس از دو نیم ماه امتحان بگیرند.

در تاریخ ۴ نوامبر ۲۰۲۴، اداره امر به معروف طالبان در ولایت غزنی در یک نشست با مسئولان رسانه‌ها و خبرنگاران این ولایت گفته بود که نشر برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌دهی در مورد مذهب شیعه از طریق رسانه‌ها «خلاف اصول امارت اسلامی» است و رسانه‌های محلی باید از نشر صحبت‌ها و سخنرانی‌های روحانیون اهل تشیع و سلفی‌ها خودداری کنند.

طالبان در جریان سال ۲۰۲۴، محدودیت‌های را بر اجرای مناسک مذهبی شیعیان از جمله گرامی‌داشت از «محرم» وضع نموده و به

عزاداران اجازه‌ی بیرون شدن از مساجد را نداده‌اند. معاون والی غزنی تجلیل از این مناسبت مذهبی شیعیان را «بدعت» خوانده بود که نباید در اماکن عمومی برگزار شود. علاوه بر این، طالبان تعدادی از زیارتگاه‌های شیعیان در این ولایت را مسدود نموده و آن‌را «بدعت و خلاف شریعت اسلامی» گفته‌اند. در ولایت پکتیا طالبان مذهب جعفری را «ناروا و غیر اسلامی» می‌خوانند و به همین دلیل ازدواج زنان و مردان سنی مذهب با زنان و مردان شیعه مذهب را جایز نمی‌دانند. در ولایت نیمروز نیز طالبان گفته‌اند که ازدواج دختر سنی مذهب با مرد شیعه مذهب جواز ندارد و اگر مرد سنی مذهب با زن شیعه ازدواج کند مانعی ندارد.

از سوی دیگر، طالبان بر اجرای مناسک مذهبی اقلیت‌های اسماعیلی و سلفی نیز محدودیت‌های گسترده را وضع کرده‌اند و به بهانه‌های گوناگون آن‌ها را مورد آزار و اذیت قرار می‌دهند.

اجبار شیعیان اسماعیلی به تغییر مذهب و آموزش فقه حنفی

شواهد و معلومات بدست‌آمده نشان می‌دهد که طالبان در سال ۲۰۲۴ تلاش‌های سازمان یافته‌ای را در ولایت بدخشان برای اجبار شیعیان اسماعیلی به تغییر مذهب‌شان و آموختن فقه حنفی انجام داده‌اند. چنان‌که در جریان سال ۲۰۲۴ شماری از اسماعیلیان این ولایت مجبور به تغییر مذهب خود شده‌اند.

اداره امر به معروف طالبان در ولسوالی‌های «زیبک، اشکاشم، شغنان، واخان، جرم، یمگان»، و بخش‌های از ولسوالی «نسی دروازا»، برای پیروان مذهب اسماعیلی مدارس دینی ایجاد نموده که فقه حنفی را به اجبار به آن‌ها آموزش می‌دهند. براساس معلومات بدست‌آمده، در هر مدرسه دینی ۱۰۰ تا ۲۰۰ دانش‌آموز پسر و دختر از خانواده‌های شیعیان اسماعیلی فقه حنفی را آموزش می‌بینند. علاوه بر این، طالبان در ولسوالی‌های شغنان و اشکاشم اعمار جماعت خانه‌ها و اماکن مذهبی اسماعیلی‌ها را ممنوع اعلام کرده‌اند.

بخش چهارم

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

نتیجه‌گیری

وضعیت حقوق بشر در افغانستان در سال ۲۰۲۴، با توجه به دلایلی که در این گزارش توضیح داده شد در عرصه‌های مختلف بدتر شده است. چنان‌که طالبان با استفاده از ابزارها و شیوه‌های خشونت‌آمیز به انتقام‌جویی از کارمندان حکومت پیشین و افراد متهم به همکاری با گروه‌های مخالف خود، پرداخته و آن‌ها را به صورت گسترده هدف بازداشت‌های خودسرانه، شکنجه، قتل و ناپدید کردن اجباری قرار داده‌اند. خبرنگاران، فعالان مدنی و مدافعان حقوق بشر نیز طی این مدت، تحت فشارها و سرکوب‌های فزاینده‌ای قرار گرفته‌اند.

افزون بر این، شرایط زندگی زنان و دختران این کشور، به دلیل سیاست‌ها و اقدامات تبعیض‌آمیز گروه حاکم، دشوارتر از پیش شده و به خصوص تلاش طالبان برای تطبیق قانون موسوم به (قانون امر به معروف و نهی از منکر) به تشدید هرچه بیش‌تری عدالتی و تبعیض در دسترسی به خدمات آموزشی، بهداشتی، اشتغال، گشت و گذار آزادانه و برخورداری از حمایت‌های قانونی شده است.

اقلیت‌های قومی و مذهبی نیز از دسترسی به خدمات دولتی، فرصت‌ها و منابع ملی و مشارکت در امور عمومی کشور به طور عمده و غیر منصفانه محروم شده‌اند. هم‌چنین، طالبان به منظور تحمیل ایدئولوژی خود بر مردم افغانستان، آزادی‌های مذهبی و تنوع فرهنگی را محدود کرده‌اند. در این میان اجبار شیعیان اسماعیلی به تغییر مذهب و آموختن فقه حنفی یکی از این اقدامات و نمونه‌ای از شدیدترین موارد نقض حقوق بشر در افغانستان در سال ۲۰۲۴ می‌باشد. این شرایط گروه‌های قومی و مذهبی را در معرض تهدیدات جدی قرار داده و آن‌ها را از داشتن حقوق و آزادی‌های ابتدایی شان محروم کرده‌اند.

با این همه، رسیدگی به مشکلات موجود و به خصوص پاسخ‌گو کردن مسئولان نقض حقوق بشر در افغانستان، مستلزم اقدامات عملی و استفاده از سازوکارهای بین‌المللی قضایی و دیگر ابزارهای قانونی می‌باشد.

پیشنهادات

روداری برای رسیدگی به چالش‌ها و وضعیت بحرانی حقوق بشر در افغانستان ذیل را به جامعه جهانی و مقامات حاکم پیشنهاد می‌کند.

به مقامات حاکم:

- روداری از مقامات حاکم می‌خواهد که با توجه به تعهدات قانونی خود در مورد مفاد و مقررات مندرج در اسناد بین‌المللی حقوق بشر که افغانستان به آن‌ها پیوسته است، از نقض حقوق اساسی شهروندان افغانستان خودداری کنند.
- محروم کردن زنان از حقوق و آزادی‌های انسانی شان، پیامدهای منفی و جبران‌ناپذیری به همراه دارد و موجب آسیب رسیدن به توسعه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور می‌شود. بنابراین، از مقامات حاکم می‌خواهیم که با احترام و تضمین آزادی‌های انسانی زنان، از ادامه سیاست‌های تبعیض‌آمیز خود علیه آنان دست بردارند.
- از مقامات حاکم می‌خواهیم که برای رفع تهدیدات موجود علیه کودکان افغانستان و به خصوص حفاظت از زندگی کودکان این کشور برای پاکسازی مناطق آلوده به بقایای مواد منفجره جنگ‌های قبلی اقدامات عملی را اتخاذ نموده و در این زمینه با سازمان‌های بین‌المللی همکاری نمایند.
- از مقامات حاکم خواسته می‌شود که از انتقام‌جویی‌های خشونت‌بار علیه کارمندان حکومت پیشین، مدافعان حقوق بشر، مخالفان و منتقدان خود، جلوگیری کرده و تدابیری برای حفظ امنیت و مصئونیت آن‌ها اتخاذ کنند.
- بر اساس اسناد بین‌المللی حقوق بشر، اعمال شکنجه و بدرفتاری و به خصوص قتل زندانیان از مصادیق بارز جنایت و نقض حقوق بشر به شمار می‌رود. بنابراین، از مقامات حاکم می‌خواهیم که علاوه بر پایان دادن به این وضعیت، با سازمان‌های حقوق بشری در جهت نظارت بر وضعیت زندان‌ها همکاری کنند.
- از مقامات حاکم می‌خواهیم که به سیاست‌های تبعیض‌آمیز خود علیه گروه‌های قومی و مذهبی آسیب‌پذیر پایان داده و به حقوق همه مردم افغانستان احترام قایل شوند.
- مجازات شلاق که در اغلب موارد به عنوان مجازات تکمیلی تطبیق می‌شود، نه تنها نقض کرامت و حیثیت انسانی قربانیان می‌باشد، بلکه موجب آسیب رساندن به جایگاه و اعتبار خانوادگی آن‌ها نیز می‌شود. بنابراین، از محاکم طالبان خواسته می‌شود که ضمن احترام به حق کرامت انسانی همه افراد از اجرای مجازات بدنی جداً خودداری نمایند.

به جامعه جهانی:

- برای توقف نقض گسترده و سیستماتیک حقوق بشر در افغانستان، لازم است که فرهنگ معافیت از مجازات به‌طور کامل از بین برود و طالبان به خاطر اعمال خود پاسخگو قرار داده شوند. از این رو، از جامعه جهانی می‌خواهیم که در چارچوب مکانیسم‌های بین‌المللی به‌شمول شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، محکمه بین‌المللی جزایی، محکمه بین‌المللی عدالت و سایر ابزارهای قانونی و مکانیسم‌های حساسدهی برای پاسخگو کردن طالبان و به تبع آن پایان دادن به نقض حقوق بشری مردم افغانستان، اقدامات عملی و مؤثری را اجرا نمایند.
- از جامعه جهانی می‌خواهیم که برای تامین امنیت و مصئونیت کارمندان حکومت پیشین و خانواده‌های آنان که در معرض انواع حملات انتقام‌جویانه و خشونت‌بار قرار دارند، بر مقامات حاکم فشار آورده و زمینه‌های ثبت شکایت برای خانواده‌های قربانیان را فراهم نماید.
- از سازمان ملل متحد می‌خواهیم که در چارچوب منشور این سازمان و با توجه به دیگر اسناد بین‌المللی، در برخورد با مسأله‌ی افغانستان، حقوق بشر و آزادی‌های انسانی زنان و اقلیت‌های قومی و مذهبی را در اولویت تصمیم‌گیری‌های خود قرار دهند.
- از سازمان ملل متحد هم‌چنان می‌خواهیم که در مورد وضعیت زندان‌های تحت کنترل طالبان و به خصوص وضعیت محلات سلب آزادی زنان، قضایای شکنجه و قتل زندانیان، به‌صورت همه‌جانبه تحقیق نموده و یافته‌های خود را با مردم افغانستان، رسانه‌ها و سازمان‌های حقوق بشری شریک کند.
- از سازمان‌های حقوق بشری و رسانه‌های ملی و بین‌المللی می‌خواهیم که به بازتاب ابعاد فاجعه بار وضعیت کنونی، نظارت، جمع‌آوری و حفظ شواهد مربوط به نقض حقوق بشر در افغانستان توجه بیش‌تر نموده و در هماهنگی و همسویی دوامدار، برای رسیدگی به چالش‌های موجود دادخواهی نمایند.

۱	کابل، پروان، کاپیسا، بغلان، پنجشیر، بلخ، سرپل، فاریاب، جوزجان، تخار، قندوز، سمنگان، بدخشان، هرات، بادغیس، فراه، نیمروز، غور، غزنی، دایکندي، بامیان، میدان وردک، پکتیا، پکتیکا، خوست، ننگرهار، قندهار، زابل، هلمند و ارزگان	۲
۳	سرپل، سمنگان، غزنی، بدخشان، قندوز، تخار، بغلان، ننگرهار، کنر، قندهار، ارزگان، زابل، هلمند، بامیان، لوگر، بلخ و جوزجان می باشد. /https://rawadari.org/020320241752.htm ، ص ۴، (۲۰۲۳))	۳
۴	۵.	۴
۵	۶.	۵
۶	۵ جنوری (۲۰۲۵)، https://x.com/unicefafg/status/1875794061669671056?s=12	۶
۷	/https://rawadari.org/020320241752.htm ، ص ۶، (۲۰۲۳))	۷
۸	۲۰۱۰، ماده ۲، اساسنامه	۸
۹	محکمه بین المللی جزایی، مصوب سال ۱۹۹۸، ماده ۷، (۲)، (i).	۹
۱۰	۷، (۱)، (i).	۹
۱۱	۹ دسامبر ۱۹۷۰.	۱۰
۱۲	۲۰۲۳، ص ۱۰، آگست ۲۰۲۳.	۱۱
۱۳	RW_AFGHumanRights2023_Dari.pdf/08/https://rawadari.org/wp-content/uploads/2023/	۱۲
۱۴	۱۱.	۱۳
۱۵	۱۹۴۸ ماده ۹. مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، مصوب سال ۱۹۶۶، بند ۱، ماده ۹.	۱۴
۱۶	۱، ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸.	۱۵
۱۷	۱۹۸۷.	۱۶
۱۸	ماده ۱. مجمع عمومی سازمان ملل متحد کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، مصوب سال ۱۹۶۶، ماده ۷. /https://rawadari.org/020320241752.htm ، ص ۱۶، (۲۰۲۳))	۱۷
۱۹	۱۰ اکتبر ۲۰۲۴. https://unama.unmissions.org/unama-welcomes-de-facto-prison-authority-commitment-improve-conditions-detainees-and-ensuring	۱۸
۲۰	۶ (۳۰ آگست ۲۰۲۴).	۱۹
۲۱	https://www.ohchr.org/sites/default/files/2024-11/unofficial-dari-translation-sr-afghanistan-ga79-report.pdf	۲۰
۲۲	۲۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، مصوب سال ۱۹۴۸ ماده ۲۶. کنوانسیون بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب سال ۱۹۶۶، ماده ۱۳.	۲۱
۲۳	۷، نوامبر ۲۰۲۴.	۲۲
۲۴	/https://rawadari.org/201120241925.htm	۲۳
۲۵	۳ دسامبر ۲۰۲۴.	۲۴
۲۶	/https://rawadari.org/031220241936.htm	۲۵
۲۷	۱۹۴۸ ماده ۲۳. کنوانسیون بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب سال ۱۹۶۶، ماده های ۶ و ۷.	۲۶
۲۸	۱۹۴۸ ماده ۲۵. کنوانسیون بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب سال ۱۹۶۶، ماده ۱۲.	۲۷
۲۹	۱۲، ۱۶ دسامبر ۱۹۶۶.	۲۸
۳۰	۱۵، ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹.	۲۹
۳۱	۳، (اکتبر- دسامبر ۲۰۲۴).	۳۰
۳۲	https://unama.unmissions.org/sites/default/files/human_rights_situation_in_afghanistan_october_-_december_2024_-_dari.pdf/	۳۱

۱۴، ۱۶ دسامبر ۱۹۶۶.	۲۸
۱۸، ۱۵ دسامبر ۱۹۷۹.	۲۹
۱۳ سپتامبر ۲۰۲۴.	۳۰
afghanistans-hazara-community-needs-protection/13/09/https://www.hrw.org/news/2024	
۲۲ جنوری ۲۰۲۵.	۳۱
/https://8am.media/fa/taliban-claims-we-have-arrested-six-members-of-isis-group-in-sarpul/	
۴، (اکتبر- دسامبر ۲۰۲۴).	۳۲
https://unama.unmissions.org/sites/default/files/human_rights_situation_in_afghanistan_october_-_december_2024_-_dari.pdf/	
۱۹۴۵، بند ۳، ماده ۱، بند ج، ماده ۵۵ و بند ۹ ماده ۳. مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، مصوب سال ۱۹۶۶، بند ۱ و بند ۲، ماده ۲.	۳۳
۱۰ دسامبر ۱۹۴۸، ماده ۲۳. کنوانسیون بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب ۱۶ دسامبر، ۱۹۶۶. ماده های ۶، ۷ و ۸.	۳۴
۱۹۴۸ ماده ۷.	۳۵
۱۹۶۶، ماده ۱۸.	۳۶
۱ ماده ۲۷.	۳۷
۲۸، نوامبر ۲۰۲۴. /https://rawadari.org/201120241925.htm	۳۸

